

51. møde

Torsdag den 22. april 1982 kl. 10.00

Dagsorden:

1) Spørgsmål om fremme af forespørgsel til energiministeren:

Forespørgsel [om energiprisudviklingen og energiafgifternes tilrettelæggelse] af Maisted (FP).

(Forespørgsel nr. F 19).

2) Forhandling om miljøministerens redegørelse af 2. april 1982:

Redegørelse om Barsebäckværket.

(Redegørelse nr. R 8).

3) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om børn og fysisk planlægning [af Waldorff (VS) m.fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 3).

4) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om kulturaktiviteter for børn [af Waldorff (VS) m.fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 5).

5) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om en bogfond til støtte for og fremme af dansk bogproduktion [af Ingerlise Koefoed (SF) m.fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 57).

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Skatte- og afgiftsudvalget har afgivet tillægsbetænkning over:

Forslag til lov om beskatning af indkomst i forbindelse med kulbrinteindvinding i Danmark (kulbrinteskatteloven). (Lovforslag nr. L 38).

Skatte- og afgiftsudvalget har endvidere afgivet tillægsbetænkning over:

Forslag til lov om ansættelse og opkrævning m.v. af skat ved kulbrinteindvinding. (Lovforslag nr. L 132).

Eksemplarer er omdelt.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål om fremme af forespørgsel til energiministeren:

Forespørgsel [om energiprisudviklingen og energiafgifternes tilrettelæggelse] af Maisted (FP).

(Forespørgsel nr. F 19. Anmeldt 16/4 82).

Formanden:

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Forhandling om miljøministerens redegørelse af 2. april 1982:

Redegørelse om Barsebäckværket.

(Redegørelse nr. R 8. Anmeldt 2/4 82. Redegørelsen givet 2/4 82. Meddelelse om forhandling 2/4 82).

Forhandling

Camre (S):

Denne debat er ikke en debat for eller imod a-kraft, men en debat om en hensigtsmæssig eller uhensigtsmæssig placering af et konkret værk. Danmark råder som bekendt ikke selv over atomkraftværker, og der er ingen planer om at etablere atomkraftværker her i landet ud over de arealreservationer, som er foretaget i god tid, så vi har arealmulighederne, hvis vi på et tidspunkt får behov for at anvende a-kraft. Jeg skal her henvise til regeringens energipolitik og de betingelser om sikkerhed ved drift og vedrørende affal-

[Camre]

det fra et atomkraftværk, som er en forudsætning for at gå ind i konkret anlæggelse af a-kraftværker herhjemme.

Men vi har haft grund til at føre en indgående debat om sikkerhedsproblemerne ud over disse eventuelle overvejelser også i forbindelse med, at der i en afstand af 20 km fra Nordsjællands kyst er placeret det svenske Barsebäckværk med 2 stk. 580 megawatt reaktorer.

Der har i de seneste år været en meget omfattende undersøgelsesvirksomhed i relation til den risiko, der er forbundet med Barsebäck. Især har der efter uheldet med a-kraftværket på Tremileøen i USA været bestræbelser for at undersøge, om et tilsvarende uheld var sandsynligt på Barsebäck, og om det var sandsynligt, at det kunne få alvorligere konsekvenser end dem, der rent faktisk var af uheldet på Tremileøen.

Det materiale, der nu foreligger, er den svensk-danske komité's rapport fra april 1981 om sikkerhedstekniske spørgsmål og fælles elementer i beredskabsforholdene i forbindelse med Barsebäckværket, den danske beredskabsplan for Barsebäckværket, der trådte i kraft den 1. oktober 1981, en dansk rapport fra november 1981 om radioaktiv landforurening på dansk område efter et eventuelt stort havari på Barsebäckværket og en dansk rapport fra marts 1982 om særlige vejr-situationer i København-Øresund-området.

Jeg finder ikke grund til her at gentage de konklusioner og vurderinger, som er indeholdt i dette materiale. De fremgår klart af ministerens redegørelse til folketinget i forrige måned, og det samlede materiale er offentligt tilgængeligt og også velkendt gennem pressens omfattende behandling deraf.

Uanset at det af analyser og beregninger synes at fremgå, at risikoen for et stort uheld er meget lille, må det erkendes, at der er en risiko, som ikke kan fjernes selv ved meget kostbare sikkerhedsforanstaltninger. Jeg finder også, at det er åbenbart, at man ikke med vores nuværende viden ville placere et a-kraftværk i så kort afstand fra en så stor befolkning som den, der bor i København-Malmø-området, og tillige så tæt på et lands hele administrative og økonomiske centrum.

Fortalerne for a-kraft hævder, at den frygt, der er ret udbredt i den københavnske befolkning, for følgerne af en alvorlig ulykke på Barsebäck skyldes en overvurdering af

risikoen for en sådan ulykke. Jeg finder grund til at fastslå, at frygten for en ulykke er en realitet, og jeg vil ikke undlade at nævne, at Københavns største politiske organisation, Socialdemokratiet i Hovedstaden, på sit årsmøde i 1980 har krævet Barsebäckværket lukket.

Men samtidig med at vi erkender frygten som en realitet, må vi naturligvis ikke gøre den større, end det er sagligt rigtigt. Jeg er opmærksom på, at det danske fjernsyn bragte en udsendelse i lørdags – måske lidt særegent placeret i underholdningsafsnittet – om risikoen ved en ulykke på Barsebäck, og det, som derved tydeligt stod frem, var nok, at der omkring hele denne mulige situation er en konflikt mellem på den ene side menneske og på den anden side planlægning, og det, som TV-udsendelsen gjorde klart, synes jeg, var, at der er behov for at gøre denne beredskabsplan kendt i befolkningen, ligesom der er behov for at få den yderligere indarbejdet i alle led, institutioner, det være sig hospitaler, børnehaver o.lign., offentlige værker, offentlige trafikelskaber m.v., for der er vel grund til at understrege, at når man i udsendelsen kunne høre pædagoger erklære, at de i tilfælde af et uheld på Barsebäckværket, som blev varslet her til Danmark, ville forlade institutionerne og ikke tage vare på børnene, så må det dog være et udtryk for en misforståelse hos de pågældende af deres pligter i en sådan situation, og det er også en misforståelse af de muligheder, der faktisk er for at bringe sig selv og andre, som man har ansvaret for, i sikkerhed.

Her synes jeg nok man kan være taknemmelig for den belæring, det var i TV-udsendelsen at se, at der er et reelt behov for en forklaring, en indarbejdelse i den københavnske befolkning af denne beredskabsplan.

Vi må naturligvis se i øjnene, at Danmark ikke har nogen myndighed over Barsebäck. Det ligger uden for vores territorium, og det er i strengt juridisk forstand et svensk anliggende. Men miljøproblemer kender ikke til landegrænser, og netop derfor findes der en nordisk miljøbeskyttelseskonvention. Regeringen har foreslået den svenske regering at lade en svensk-dansk kommission vurdere det foreliggende materiale og derudfra tage stilling til Barsebäckværkets sikkerhed og fremtidige dispositioner over værket. En så-

[Camrø]

dan kommission skal nedsættes og arbejde efter den fremgangsmåde, som netop er beskrevet i den nordiske miljøbeskyttelseskonvention.

Jeg kan på den socialdemokratiske gruppes vegne give tilslutning til de bestræbelser, som er i gang fra miljøministerens side, og jeg kan på min gruppes vegne fuldt ud støtte den redegørelse for situationen omkring Barsebäckværket, som miljøministeren gav folketinget i marts måned.

Ole Bernt Henriksen (KF):

Inden jeg kommer nærmere ind på den redegørelse om Barsebäckværket, som ministeren har givet folketinget, og som vi behandler i dag, vil jeg gerne fremsætte nogle mere principielle bemærkninger om kernekraften.

Den første er, at det konservative folkeparti har fuldstændig forståelse for de mange, også her i København, der spørger, om en fredelig udnyttelse af kernekraften i stor stil nu alligevel ikke på lang sigt kan få nogle genetiske, økologiske og sociale følger, som vi ikke ønsker. Jeg tror ikke, der er nogen risiko på disse områder, men videnskabernes historie er jo også historien om fejltagelser og fejlskøn, og tvivlen, som den er kommet til udtryk i vore åbne, demokratiske samfund, har gjort nytte på den måde, at den gennem årene har fået os til at beskæftige os meget mere med sikkerhedsproblemerne, end vi ellers ville have følt os foranlediget til. På den lange sigt har tvivlen sikkert gjort sit til, at vi alt i alt kan være mere trygge ved kernekraften, end vi kunne for f. eks. 20 år siden. Den for nogle irriterende og irrationelle og i hvert fald forsinkende tvivl kan således vise sig at have været frugtbar.

Den anden bemærkning er, at man i denne verden kan ønske, men sjældent få, absolut sikkerhed. Om næsten alt, hvad vi foretager os som mennesker og som samfund og også som partier, gælder, at det er forbundet med risiko, og opgaven bliver da gennem eksperimenter, forsøg og kontrol at reducere risikoen til et punkt, hvor den forekommer os acceptabel. Vi mener, at risikoen i forbindelse med atomkraftværker længe har været og i stigende grad bliver acceptabel, og at alle undersøgelser understøtter denne opfattelse. Jeg tror egentlig også, at mange mod-

standere af atomkraft for så vidt deler den, men at de af politiske grunde, fordi de ønsker et samfund baseret på mindre energiforbrug end det, vi måske foretrækker, afviser og fortsat vil afvise kernekraften.

Min tredje bemærkning – og her nærmer jeg mig Barsebäck – er, at man ikke kan vurdere risici endimensionalt. Lad os nu sige, at de mest pessimistiske, de mest absurd pessimistiske opfattelser var rigtige: jeg tror ikke, de er det, men lad os nu sætte, at de var det. Man måtte da stadig spørge, hvordan den blot kortsigtede risiko, som er forbundet med elektricitetsproduktion i kulfyrede kraftværker, forholder sig til den risiko, der er forbundet med elektricitetsproduktionen i Barsebäck, men derom hører vi jo meget lidt, selv om spørgsmålet naturligvis er ganske afgørende. Det er vel en af vore skuffelser i forbindelse med miljøministerens redegørelse, at der ikke er foretaget en afvejning af forholdet mellem risikoen ved Barsebäck og risikoen ved kulfyrede værker. Det er vigtigt for naturen, fordi vi lever af naturen, det er vigtigt for menneskene, hvem kullene antagelig påfører mere baggrundsstråling, end Barsebäck nogen sinde kommer til, og det er vigtigt for kloden, hvis yderste luftlag gerne skulle bevares intakt.

Hvad angår selve redegørelsen lider den af nogle mangler, der gør den uegnet som grundlag for debatten i dag, og jeg forstår egentlig ikke, at vi får denne debat i dag. Lektor Uffe Korsbech har ret, når han den 15. april 1982 i Jyllands-Posten påpeger, at redegørelsen og dermed debatten skulle have været udsat de 12–18 måneder, som det varer, før de amerikanske reaktormyndigheder eller for den sags skyld svenskerne eller vi selv var kommet til klarhed over de nye data om, hvor alvorlige havarier overhovedet kan blive. Forholdet er nemlig det, at hverken folketinget eller den dansk-svenske kommission kan komme videre uden disse data, og det vil jeg da gerne bede ministeren bekræfte, da det er væsentligt for os.

Jeg må i den forbindelse videre sige, at vi må vide noget mere om, hvad der skal forstås ved det værst tænkelige uheld, som ministeren uden definition og ret ukritisk bruger i sin beretning, for begrebet »det værst tænkelige uheld« må dog ændre indhold i takt med, at der, som ministeren også anfører i

[Ole Bernt Henriksen]

sin beretning, indføres flere sikkerhedsforanstaltninger.

Så vil jeg gerne spørge ministeren: er det ikke rigtigt, at det værst tænkelige uheld kun kan forekomme under forudsætning af, at vi ikke foretager os noget? Og ministeren meddeler senere i samme redegørelse, at vi jo netop agter at foretage os noget. Vi må dog have lidt klarhed over disse ting.

Så vil jeg gerne spørge – og det er ikke noget, ministeren kan svare på, men man har jo lov til at stille retoriske spørgsmål: er det værst tænkelige uheld på Barsebäck værre end de ulykker, som langsomt og gradvis efterhånden sker ved fyring med kul, og her tænker jeg ikke mindst på den svenske natur? Med en lille omskrivning af et citat fra Shakespeare skulle man måske spørge: er det ikke bedre at få den lidt hastige alarmering end de langsomt snigende ulykker, som måske ikke erkendes?

Men så er der to, må jeg sige, tanker omkring Barsebäck, der forekommer tiltalende. Jeg tror, at de sikkerhedsforanstaltninger, som svenskerne arbejder med, ikke blot vil bidrage til at fjerne den beskedne risiko, som efter Barsebäckmodstandernes opfattelse eksisterer, men også til at øge kernekraftværkernes driftsøkonomi. Det største problem er vel at få disse værker til at køre så kontinuerligt og gnidningsfrit, som vore konventionelle kraftværker i dag kører. En nordisk løsning på dette problem vil være meget tilfredsstillende.

Tilfredsstillende er også beredskabet. Mens man nemlig nok vil finde, at der ikke truer større fare fra Barsebäck, bør man nå til den erkendelse, at andre farer, f. eks. store flystyrt, ildstorme, eksplosioner i benzinlagerne i denne by eller skibshavarier og så op til en begrænset atomkrig i Danmarks nærhed, nødvendiggør et ganske omfattende beredskab her i København, et beredskab, som hurtigt kan sættes i værk, og hvis Barsebäck giver anledning til, at et sådant beredskab opbygges, hr. minister, så har værket gjort nytte ud over den elektricitetsproduktion, som er værkets eksistensberettigelse.

Jeg vil gerne bede ministeren svare på, om det ikke er rigtigt at tale om dette beredskab, ikke så meget i forhold til den lille fare, Barsebäck, som selv Barsebäck's værste modstandere ikke anser for at være særlig stor, men som et beredskab mod f. eks. ildstorme, ha-

varier og flystyrt, som er problemer for store byer og nok længe vil være det.

Lad os nu se, hvad der i praksis kommer ud af den beredskabsplan fra 1. oktober 1981, som ministeren lagde navn til.

Men sådan som vinden nu engang blæser her i Danmark, vil utryghed ved Barsebäck føre til, at der næppe kan bygges kernekraftværker nogetsteds i landet, og hvis såvel denne som kommende debatter afspejles gennem ekstreme og ubegrundede krav om lukning af Barsebäck, vil svenskerne ikke uden føje kunne rejse tilsvarende krav til os i forbindelse med sikring af deres miljø. Jeg skal derfor på det konservative folkepartis vegne udtrykke håb om, at den kommission, der i henhold til konventionen mellem de nordiske lande nu nedsættes, får lov til at arbejde i ro, og at den vil afvente de amerikanske data, som jeg har omtalt, før den søger at nå til nye konklusioner.

I øvrigt mener vi, at kernekraft er den mest naturvenlige og sikre energikilde, der findes, og at vi uden kernekraft kommer til at opgive den næsten fuldstændige rensning af naturen, som i hvert fald er målet for det konservative folkepartis naturpolitik.

Tørnæs (V):

Ministerens redegørelse giver sig ud for at være en samlet vurdering af en lang række undersøgelser og rapporter, og som sådan er det en ganske nyttig redegørelse, selv om den på ikke så få punkter er uklart formuleret, og selv om det også er svært at se, hvad formålet med redegørelsen egentlig er.

På ét punkt er rapporten dog ganske klar, idet det fremgår af den, at der end ikke ved det værst tænkelige uheld på Barsebäck eksisterer nogen direkte risiko for akutte sundhedsmæssige skader. Det såkaldt værst tænkelige uheld kan således ikke forårsage noget direkte dødsfald.

I diskussionen om Barsebäckværkets beliggenhed i forhold til København anføres ofte, at dette værk er det absolut dårligst placerede værk af alle. I den forbindelse vil jeg gerne spørge ministeren: kan det oplyses, hvordan befolkningsforholdene på den danske side af Øresund i relation til Barsebäck forholder sig sammenlignet med befolkningsfordelingen omkring a-kraftværker i udlandet i tætbefolkede områder, f. eks. i Tyskland og i

[Tørnæs]

USA? I landforureningsrapporten er det anført, at der inden for de seneste år i USA er fremkommet nye oplysninger, der tyder på, at udslip af den størrelse, der i redegørelsen betegnes som det værst tænkelige uheld, er fysisk umulige. Jeg vil gerne høre ministerens vurdering heraf sammenholdt med den svenske regerings beslutning om, at der senest i 1986 etableres et filterarrangement for yderligere at formindske risikoen for store udslip af radioaktive stoffer.

Vi har i de seneste år importeret store mængder af elektricitet fra Sverige på grund af den fordelagtige pris, der har kunnet opnås. Hvor stor en besparelse er der opnået herved i forhold til, hvad det ville have kostet at producere elektriciteten på et dansk kulfyret eller oliefyret værk?

Det værst tænkelige uheld vil ifølge rapporten betyde en stigning i kræftdødsfaldene over en 30-årig periode med ca. ½ pct., samtidig med at sandsynligheden for, at et sådant uheld indtræffer, er så ringe som 1:600.000.000 pr. år. Der må derfor være grund til at vurdere det sammenholdt med, som det også er nævnt af den tidligere taler, de miljøskader, som traditionelt fyrede kraftværker, herunder kulværkerne, på lang sigt påfører os.

Jeg er meget enig i rapportens konklusion, at de sikkerhedstekniske foranstaltninger er det helt primære, men det er da også godtgjort, at der ikke er nogen grund til at kritisere de sikkerhedsmæssige foranstaltninger ved Barsebäckværket.

Vi er endvidere enige i, at det til trods for den meget ringe, ja, nærmest ikke-eksisterende risiko for et uheld af den karakter på Barsebäckværket er rigtigt, at der opretholdes det nødvendige beredskab, og at det er i orden. En kritisk gennemgang af landforureningsrapporten viser, at risikoen i forbindelse med Barsebäckværkets drift ikke står i noget rimeligt forhold til den frygt, der næres for værket. Det er også værd at mærke sig, at man af rapporten tydeligt kan se, hvor vanskeligt det er at vurdere disse forhold, af den simple årsag, at der i dag ikke findes fortilfælde af en omfattende langvarig radioaktiv landforurening efter reaktorhavari på et atomkraftværk. Dette sammenholdt med, hvor mange atomkraftværker der findes, og hvor længe de har været i drift, viser efter min opfattelse en hel del om, at man bør af-

dramatisere forholdene omkring Barsebäckværket i det hele taget.

Det er derfor lidt uforståeligt, hvorfor ministeren har taget initiativ til at anmode den svenske regering om at få indkaldt den kommission, der er nedsat mellem de nordiske lande angående miljøskader eller risiko herfor, og jeg vil derfor gerne spørge ministeren, hvilke opgaver han forestiller sig at kommissionen skal arbejde med, om den skal arbejde ud fra den forudsætning, at Barsebäck skal bevares, eller om Barsebäck skal lukkes. Et udslip af den fortsat hypotetiske størrelse fra Barsebäck ville under de forudsatte ugunstige meteorologiske omstændigheder og øvrige maksimerede antagelser kunne få visse konsekvenser i Danmark, men der vil langt fra blive tale om nogen national katastrofe. De sundhedsmæssige virkninger vil være begrænsede sammenlignet med de mange daglige risici; f.eks. vil konsekvenserne af cigaret rygning i Danmark med det nuværende cigaretforbrug være 100 gange større. I betragtning af, at sandsynligheden for et stort udslip af radioaktivitet fra Barsebäck må anses for at være mindre end 1:1.000.000 i løbet af dette værks driftsperiode, og i betragtning af den ovennævnte ret begrænsede konsekvens, hvis det alligevel skulle ske, forekommer bekymringen med hensyn til Barsebäckværket at være absurd.

Margrete Auken (SF):

Regeringens brev om Barsebäckværket til den svenske regering var en glædelig overraskelse, fordi vi i lange tider havde forsøgt at få regeringen til at foretage sig noget i den retning. Det første forslag om at søge Barsebäckværket lukket fremsatte vi allerede i 1978. Siden har det været fremsat to gange, sidst med 4 partier bag. Selv om konklusionen på ministerens brev kan tage sig lidt valen ud, skønner vi, at den er udtryk for en procedure, regeringen henviser til med henblik på at få svenskerne til at lukke det fejlplacerede værk. Jo, vi er glade over at være kommet så langt, men unægtelig også overraskede, for de signaler, vi modtog om miljøministeriets holdning indtil dette brev, var i hvert fald ikke opmuntrende. Vi følte os virkelig indsyttede i de mange kommissioners strategi, den med, at man i stedet for at foretage sig noget nedsatte komiteer, udvalg og

[Margrete Auken]

kommissioner, og når så disse komiteer efter groteske forsinkelser omsider fremlagde deres resultater, var det noget ynkeligt stads, som man tit undrede sig over at miljøstyrelsen ville være bekendt at lægge navn til. Her var virkelig det store beroligelsesapparat sat i sving, alt var idyl, ingen problemer med kernekraft og slet ikke med Barsebäck. Man skulle næsten tro, at disse rapporter var lavet på Risø.

Efter så klare atomkraftpolitiske signaler gennem hele kommissionsperioden havde vi frygtet en konklusion af samme art; derfor overraskelsen over, at regeringens konklusion er udtryk for en langt mere afbalanceret holdning end rapporternes.

Jeg skal så ikke lægge skjul på, at selve redegørelsen, som vi har fået nu, har været lidt forbløffende læsning. Her er der tale om en følgagtighed over for konklusionerne i de fremlagte rapporter og niks mere – indtil altså den overraskende sammenfatning, der lægger op til brevet til den svenske arbejdsminister.

Hvis denne redegørelse var det eneste signal, der var gået af sted til svenskerne, altså foruden brevet, måtte de da tro, at den danske miljøminister og dermed regeringen enten havde fået en skrue løs eller var blevet komplet hysterisk. Vi ved naturligvis godt, at regeringens medlemmer hverken er dumme eller hysteriske. Vi ved, at de har lagt øre til den folkelige protest og oven i købet tilladt sig at skæve lidt til den modekspertise, der er blevet stablet på benene gennem årene, og hvis troværdighed for almindelige mennesker har været stor, fordi integriteten og åbenheden hos disse eksperter var indiskutabel. Uden denne kolossale indsats fra disse frivillige havde regeringens holdning i dag nok set anderledes ud.

Desværre nævner regeringen ikke udtrykkeligt denne kritik, bortset fra professor Ove Nathans afstandtagen fra landforureningsgruppens rapport, men her fejles kritikken blot til side med et arrogant miljøstyrelses-svar med det sædvanlige demagogiske om den ringe sandsynlighed. Jeg vil derfor her trække et par for mig afgørende punkter frem, blot fordi de skal være nævnt, og så må vi gå ud fra, at svenskerne og den kommission, der nu vil blive nedsat, inddrager ikke blot disse punkter, men hele kritikken i deres vurdering af det fremsendte materiale.

Rapporten fra den svensk-danske komité er der ikke megen grund til at beskæftige sig med. Dens påstand om, at en ulykke som den, der skete på Tremileøen, ikke kan ske på Barsebäck, er simpelt hen sær. Nej, naturligvis sker den ikke på nøjagtig samme måde, f.eks. installationerne er forskellige. Men ulykken på Tremileøen kunne heller ikke ske. Der skete nemlig så meget dér, som man slet ikke havde forudset ville ske; det skyldtes bl.a., at mennesker opførte sig aldeles uplanlagt; jeg kunne godt tænke mig at vide, hvordan man vil forhindre, at de gør det fremover. De forbedringer, den svensk-danske komité henviser til, er det svært at se den store betydning af. Vi ved endnu meget lidt om dem, og beroliget er man ikke, når man bemærker, hvordan f.eks. den langvarige og veldokumenterede kritik af Barsebäck's nødkølesystem slet ikke nævnes. I den rapport er alt idyl.

Beredskabsplanen er selvfølgelig mere interessant, fordi den knap så meget bærer præg af decideret beroligelsesarbejde, men grotesk er den alligevel, fordi vi alle godt ved, at dette her ikke kan lade sig gøre. Det bedste, man har at sige, nemlig: gå inden døre, er der endda stor usikkerhed om virkningen af. Hvordan sikre, at folk hører og forstår, for slet ikke at tale om retter sig efter, hvad de rådes til? Men man har vel gjort, hvad man kunne for at løse en opgave, der ikke kan løses. Der er dog alvorlig grund til at kritisere, at man ikke har udarbejdet planer for et eventuelt forebyggende beredskab.

Det eneste, der batter noget, hvis det går galt på Barsebäck, er at komme væk, før skyen passerer. Alt, hvad der gøres bagefter, har marginal betydning i sammenligning hermed. Og samtidig er sandsynligheden for, at en truende situation opstår, langt større end det dokumenterede store uheld, altså at det går galt, uden at man helt kan sige, om det vil gå rigtig galt. Jeg vil godt sige, at med mit kendskab til Barsebäck's nødkølesystem ved jeg godt, hvad jeg vil gøre, hvis truslen er der: jeg vil få fat i mand og børn og styrte af sted. Husk for resten, hvordan det gik med den forebyggende evakuering ved Tremileøen. Den blev pludselig en realitet, der gik langt ud over, hvad man havde planlagt.

Hvad vil der ske, hvis hele Københavns befolkning bærer sig lige så klogt ad som

[Margrete Auken]

jeg? Har man planer for det? Har man lagt op til en politisk beslutning om, hvorvidt en sådan evakuering skal sættes i værk? Forhenværende miljøminister hr. Ivar Nørgaard sagde i sin redegørelse for 2 år siden, at dette skulle undersøges nærmere. Det er det ikke blevet. Hvordan går det for resten med jodtabletterne? Ja men sandsynligheden, siger man, er jo så lille. Miljøstyrelsen tillader sig stadig at slynge tal ud. Her behøver vi heldigvis ikke underrette svenskerne om, at disse tal er ren manipulation, idet f. eks. det svenske Statistiska Centralbyrån den 7. marts 1980 karakteriserede dem sådan: »De præsenterede data må anses for at være ren fiktion uden nogen prognoseværdi.« Tilsvarende vurderinger er kommet i Danmark fra institut for matematisk statistik. Selv Risø har – hårdt presset, det erkender jeg – indrømmet noget lignende i et svar til miljøudvalget. Men styrelsen kører bare videre, støttet af Ølgaard og REO.

Det er også grove løjer i redegørelsen at slynge dette helt vilkårlige tal ud: seks hundrede millionte dele pr. år. Denne udslyngning sker i gennemgangen af landforureningsgruppens rapport. Denne rapport er også virkelig problematisk, så man må gøre noget for at nedbringe sandsynligheden så meget, som man nu kan. Tænk på, at til vurdering af risikoen for sundhedsskader ved indånding går man rask væk ud fra, at dosis reduceres med 80 pct. ved at gå inden døre. Vi har ved flere lejligheder fra denne talerstol henvist til Rasmussenrapporten, der klart siger, at reduktionen meget vel kan blive 0 pct. Bevismaterialet for landforureningsgruppens påstand om de 80 pct. er ikke-eksisterende. Eller hvordan med den underlige idé med, at der nok ikke sætter sig så meget affald på glatte flader, dvs. i byer, det, der kaldes afsætningshastigheden? Det var her Risø ifølge Ove Nathan pludselig ændrede sine beregninger drastisk, reducerede dem med 10 pct. Man kunne så spørge, om det var ved den lejlighed, eksperten på miljøstyrelsens luftforureningslaboratorium fik besked på at holde sig tilbage med sine beregninger, det dér med miljøstyrelsens almindelige praksis med uddeling af mundkurve til besværlige eksperter. I hvert fald er der al mulig grund til at være meget skeptisk over for de fremlagte beregninger.

Hvis man derimod går ud fra, at tallene er ens over det hele – og det bør man nok – og samtidig forholder sig skeptisk til værdien af at gå inden døre, og det bør man nok også, ser man, at antallet af skader stiger voldsomt. Men ministerens sære procenter kommer til at ligge dér, og de får det nærmest til at tage sig ud som en influenzaepidemi, hvis der skete det værst tænkelige uheld på Barsebäck, og dermed bliver de jo nærmest pinlige.

Og så kommer igen ligesom ved beredskabsplanen alle de groteske forestillinger om, at vi skal til at grave have og vende fliser og sikkert meget mere. Hvem skal gøre det? Det bliver ikke mig, det siger jeg. Eller hvor lægger man de kasserede afgrøder? Intet svar. Hvor gør man i det hele taget af alt det, man renser op? Her er jo ingen muligheder for at smide væk.

Nej, man behøver egentlig ikke læse ret længe i landforureningsgruppens rapport, for man uanset dens groteske konklusioner og alt for optimistiske beregninger begynder at begribe, hvorfor regeringen alligevel har haft meget vanskeligt ved at sidde den folkelige kritik overhørig. Nu vel, regeringen har konkluderet klarere og klogere, end rapporterne lagde op til.

Nu venter vi så spændt på svar fra svenskerne. Selv om vi ikke havde haft den nordiske miljøkonvention, skylder vi hinanden at respektere det, når der fremføres klager over og kritik af miljømæssige forureninger af hinandens lande. På Nordisk Råds session i Helsingfors fremførte jeg danskerne forpligtelse til at gøre noget ved vores medansvar for forureningen af den svenske natur ved svovldioxydforureningen fra vores egen produktion. Det står jeg ved, og jeg vil nærmest sige: uanset om svenskerne sidder vores kritik af Barsebäck overhørig. Det skal naturligvis ikke gå ud over de svenske søer, at den svenske regering er ligeglad med den danske bekymring for, hvordan det vil gå vores land. Men det vil uægtelig styrke tilskyndelsen til at gøre noget for at gribe ind over for svovldioxydforureningen, hvis svenskerne også lytter til os. Sådan tror jeg naturligvis også man vil tænke i Sverige, og vi har for resten flere svenskeres ord for, at det vil få betydning, at vi henvender os om Barsebäck. Bl. a. den svenske statsminister, Thorbjörn Fälldin, har lovet os det. Miljøkonven-

[Margrete Auken]

tionen, som altså oven i købet findes, styrker dette synspunkt.

Vi håber på et snarligt og positivt svar fra Sverige og en tilsvarende hurtig og loyal handling: Barsebäckværkets lukning. Før værket er lukket, bliver vi ikke trygge i Danmark.

Maisted (FP):

Til folketingets medlemmer og til befolkningens oplysning om kendsgerninger og vurderinger om atomkraft har energistyrelsen lavet en bog, og i bind 2 på side 165 skriver professor Ove Nathan, som jo bliver brugt her til at fortælle, hvilke ulykker vi kan forvente med a-kraft:

»Efter min vurdering er udsigterne for Vesteuropas energiforsyning så alvorlige, at også Danmark før eller siden kommer til at bide i det sure æble og opføre atomkraftværker. Til syvende og sidst er energiforsyning et spørgsmål om at overleve.«

Det er den professor, der lige pludselig slår nogle gevaldige kraftspring, når det drejer sig om kernekraftværker og sikkerhed på Barsebäck. Men det har i hvert fald givet ham posten som rektor ved Københavns universitet.

Her lades alt håb ude, for der er ingen muligheder for at få en saglig debat. Det har statsmonopolet Danmarks Radio og TV sørget for på bedste måde. Vi så, at denne her såkaldte lørdagsunderholdning, »Lørdagskanalen«, hvor perversiteter og narkoforbrydere med tossepeng er hovedelementerne i underholdning af den danske befolkning, tog beredskabsplanen op og ganske underholdende, selvfølgelig, prøvede på at jage en skræk i den danske befolkning, idet de sagde: nu skal I bare se ved det værst tænkelige uheld – uden at præcisere med ét eneste ord, at det er den rene tågesnak. Det værst tænkelige uheld, som det er beskrevet, er ikke noget, man kan sige vil opstå. Enhver må kunne forstå, at alle mulige andre grader muligvis vil kunne opstå, men aldrig den situation, som denne »Lørdagskanal« opstillede.

Det viser en anden ting, nemlig at det ikke er uberettiget, når fremskridtspartiet har hamret løs på det her statsmonopol. Det viser over for befolkningen, at det altså er mere vigtigt at have stemmeret med hensyn til, hvilke mennesker der skal ansættes i Dan-

marks Radio og TV, end til det her folketing, for rent faktisk bestemmer Danmarks Radio og TV, hvilken politik der skal føres i det her land.

Jeg forstår selvfølgelig godt fru Margrete Aukens glæde over denne her rapport og ministerens konklusioner, for sandheden er jo – det har vi vidst længe – at vi ikke får a-kraft her i Danmark, så længe socialdemokratiet og SF bestemmer landets energipolitik. Det er en offentlig hemmelighed. Når ministeren har skrevet, som han har gjort, og har følt sig foranlediget til at få nedsat denne kommission og vurdere Barsebäck, så skyldes det ene og alene, at han er stærkt presset af venstrefløjen, og den har via Danmarks Radios statsmonopol lagt grunden til, at man får denne her saglige debat.

Bortset fra det synes jeg selvfølgelig, at redegørelsen og beredskabsplanen er yderst fornuftige. Det vigtigste og det, professor Ove Nathan selv fremhæver, når man skal orientere befolkningen, det, det drejer sig om, er, at vi får en energiforsyning, så vi er i stand til at overleve.

Når man læser beretningen igennem og ser alle de regnestykker, der er, hæfter man sig først og fremmest ved, at næsten alle andre energiforsyningsformer end kernekraft giver langt større risiko for den danske befolknings helbred. Man har taget alle mulige tænkelige og næsten også utænkelige forholdsregler med hensyn til Barsebäck, og man har – siden man indførte kernekraft til fredelige formål i den vestlige verden – aldrig været udsat for uheld, der har betydet dødsfald eller bare noget, der lignede det, som man beskriver i disse rapporter. Det er rent og skært skrivebordsarbejde. Man kan stille spørgsmål om og forudsætninger op for hvad som helst, man vil her i livet, og så får man selvfølgelig også de svar, man gerne vil have. Det er jo den teknik, der anvendes af venstrefløjen og socialdemokratiet, godt hjulpet af hr. Camre, som endelig ikke skulle glemme socialdemokraterne i København, og af SF og VS.

Vi oplevede, at nogenlunde de samme mennesker optrådte i statsmonopolet og fortalte den undrende befolkning, at selv om de skulle have et ansvar, og selv om de skulle tage hensyn til andre mennesker – det var pædagoger og HT-buschauffører, og hvad ved jeg – så kunne de da aldrig drømme om

[Maisted]

at overholde det. Det er selvfølgelig meget betryggende for den danske befolkning at vide, at den på sine skattebillerter har en række mennesker, som ikke drømmer om at overholde de betingelser, de er ansat på. Og det drejede sig altså om pædagoger, og hvad ved jeg.

Jeg forstår godt, at fru Birte Weiss, som er formand for radiorådet, planlægger at trække sig ud af folketinget. Det er meget indlysende: hun har opdaget, at Danmarks Radio og TV har langt større indflydelse i Danmark end det danske folketing, så det er jo en rimelig konklusion.

Men det vigtigste er, at ministeren har fremlagt en beredskabsplan, som er fornuftig, og som vil være anvendelig. Man ved, at man ikke kan tage højde for alle tænkelige situationer. Jeg vil dog vove den påstand, at risikoen for kernekraftkrig er noget større end risikoen for et uheld af den art, som er beskrevet som det værst tænkelige, f. eks. på et kernekraftværk. Vi ved også, at hvis noget frygteligt skulle ske, så ville vi selvfølgelig være ude af stand til at forebygge eller lave planer for, hvordan den danske befolkning vil reagere. Det er der ingen mennesker der kan. Men man kan, som det er beskrevet her, lave en fornuftig beredskabsplan, der tager hensyn til de uheld af meget mindre omfang, der kan opstå, og som selvfølgelig aldrig vil sætte den danske befolkning i virkelig fare.

Birgith Mogensen (CD):

At debattere Barsebäckværket i folketinget er blevet en årlig tradition, som CD mener vi godt kan undvære. Ved den svenske folkeafstemning den 23. marts 1980 vedtog befolkningen, at de svenske atomkraftværker inklusive Barsebäck skal nedlægges inden år 2005. Den folkevedtagelse tilkommer det ikke andre nationer at ændre. Hvad ville vi sige til det, hvis Sverige forlangte, at vi skulle nedlægge alle vore kulfyrede anlæg, fordi den giftige røgotorisk har kvalt træer, søer og vandløb i Sverige?

Og hvad er det så, vi diskuterer, og på hvilket grundlag? Vi diskuterer et atomkraftværks risiko for at forårsage den såkaldte værst tænkelige ulykke samt dens eventuelle følger, vel vidende, at en sådan ulykke end ikke ville kunne ske én gang mellem 8 og 80 millioner år. CD har den opfattelse, at denne

næsten usandsynlige risiko underbygger, at vi snarest muligt bør etablere miljørene kernekraftværker i Danmark, hvis vi vil undgå at blive kvalt af røg fra det overforbrug af kul, som er en kendsgerning om 8-10 år. I samme forbindelse bør nævnes, at kernekraft-el kan produceres til ca. 60 pct. af kul-elprisen.

Det underer mig, at OOA og visse politiske partier har kunnet oppiske en kraftig og følelsesladet stemning kontra Barsebäckværket i en ret stor del af den danske befolkning. Med det samme skal siges, at jeg ikke har noget imod, at følelser også råder i politik, men i dette tilfælde er følelserne accelereret fanatisk og hysterisk uden jordforbindelse. Til trods for at modstanderne af Barsebäckværket igennem radio og TV har haft alt for rig lejlighed til at tude folks øren fulde af urealistiske skræksætninger, har selvstændig kritisk sans gjort, at Barsebäcktilhængerskaren er blevet så stor, som tilfældet er. Men vi må indrømme, at de opinionsdannende modstandere har været dygtige reklamefolk. Faktum er, at modstandernes argumenter er løse og kunstige fantasipåstande. Der findes intet realitetsgrundlag, hvorpå de kan bygge beviser for, at Barsebäckværket er den truende heksekedel, de taler om – tværtimod.

USA og Sovjetunionen har produceret kernekraft-el i mere end 27 år. Der findes pr. dags dato ca. 250 atomkraftværker, og ingen kan påvise et eneste radioaktivt dødsfald i disse virksomheder. Derimod er der masser af beviser for sygdom og død forårsaget af det fossile brændselsforbrug. Men hvad med uheldet på Tremileøen i 1979, siger kernekraftmodstanderne. Og jeg siger det samme, nemlig at selv dette alvorlige uheld på et utidssvarende kernekraftværk fik ingen alvorlige følger for menneskets sundhed. Barsebäck er langt bedre sikret end omtalte USA-kernekraftværk, og sikkerhedsforanstaltningerne udvides, efterhånden som teknologien udvikles. Derfor er det sikkerhedssystemer, vi skal interessere os for.

Derimod finder jeg det ulogisk at diskutere en beredskabsplan. Dels er det teoretisk profetmageri i blinde, dels mener CD, at vi i hvert fald først skal se resultatet af den vigtige undersøgelse, USA har iværksat. Et amerikansk tidsskrift og civilingeniør Uffe Korsbech fra Danmarks tekniske højskole meddeler, at denne undersøgelse ligger klar om et års tid. Når CD er meget interesseret i denne

[Birgith Mogensen]

rapport, hænger det sammen med, at USA-teknikere allerede nu mener, at følgevirkningerne af den værst tænkelige ulykke på a-kraftværker, som ligger tæt ved storbyer, vil være 5-6 gange mindre end tidligere antaget. Hvis denne udtalelse viser sig at holde stik, vil følgevirkningerne af den alt for meget omtalte hypotetiske Barsebäckulykke begrænses til en fareradius på mindre end 5 km, og dermed vil al tale om en beredskabsplan for København forstumme.

I øvrigt mener CD, at risikoen for en atomkrig er langt større end det værst tænkelige uheld på Barsebäckværket. Måske burde vi i dag have brugt tiden til at debattere en beredskabsplan i den anledning.

Jeg vil benytte lejligheden til at bede de ansvarlige myndigheder om at støtte den saglige information, der giver et realistisk billede af kernekraft som energikilde. Ligeledes vil det være gavnligt for sandheden, hvis samme ansvarlige myndigheder bruger deres autoritet til at demontere de mange forkerte oplysninger, der fabrikeres af atomkraftmodstanderne. Det er rigtigt, som der står i miljøministerens redegørelse i sp. 5077:

»Der findes ikke i dag fortilfælde af omfattende og langvarig radioaktiv landforurening efter et reaktorhavari på et atomkraftværk.«

Det er jo sandheden. Derfor finder CD det forkasteligt, at mere end 80 pct. af al kernekrafttaletid i radio og TV hidtil er tildelt a-kraftmodstandere, som med deres science fiction-snak påtvinger seere og lyttere den ene skrækkampagne efter den anden. Naturligvis efterlader disse udsendelser angst og utryghed, fordi modvægten, nemlig de virkelige saglige kernekraftudsendelser, inden for det sidste års tid kan tælles på én hånd. CD må også på kernekraftområdet kræve større alsidighed. Det er ikke hypotetiske og ensidige Lørdagskanaludsendelser, Danmarks Radios kunder skal fodres med.

Til slut vil jeg slå fast, at CD fortsat er tilhænger af kernekraft på dansk jord. Sundhedsrisiciene herved er alt taget i betragtning langt færre end ved overforbrug af fossile brændselsformer. Energiforsyningsikkerheden er større, og de økonomiske fordele kan ikke diskuteres. Med hensyn til Barsebäck har den svenske befolkning bestemt, at det højst skal virke 23 år endnu. Den afgørelse skal vi ikke blande os i. Når omtalte USA-ri-

sikundersøgelse foreligger, så tror jeg, alle vil erkende, at hele denne flerårige Barsebäckaffære har været totalt overdimensioneret.

Dræbye (RV):

Det radikale venstre er tilfreds med, at regeringen og miljøministeren med den redegørelse, vi har modtaget, nu har forladt regeringens hidtidige afventende politik i forhold til Barsebäckproblemet.

I miljøminister Ivar Nørgaards redegørelse i december 1979 konkluderedes, at der var behov for yderligere undersøgelser, og ministeren svarede i debatten om redegørelsen – jeg citerer fra forhandlingerne 1979-80, 2. samling, sp. 3909:

»Men jeg synes, det er for forhastet at følge forslaget om at bede svenskerne om at lukke det senest om 5 år ... «.

Dette »det« var Barsebäck.

Op nuværende miljøminister Erik Holst fortsatte i samme spor ved behandlingen af SFs og det radikale venstres beslutningsforslag om lukning i marts 1980 ved at sige – jeg citerer fra forhandlingerne 1979-80, 2. samling, sp. 6442:

»Det er fortsat regeringens opfattelse, at der både i Sverige og herhjemme foregår en nødvendig gennemgang af alle de aspekter vedrørende Barsebäckværket, som er afgørende for regeringens endelige stillingtagen. Først resultaterne af dette arbejde kan vise, om der er grundlag for at ændre regeringens holdning til Barsebäckværket.«

Ganske vist er den konkrete konsekvens blevet en ret forsigtigt formuleret henvendelse til den svenske regering om nedsættelse af en dansk-svensk kommission til at vurdere det undersøgelsesmateriale, der nu foreligger. Vi mangler stadig en konklusion fra miljøministeren vedrørende det undersøgelsesmateriale, vi har fået, en endelig stillingtagen, som miljøministeren udtrykte det i marts 1980, og som han ved den lejlighed for så vidt lovede folketingsret, når undersøgelsesmateriale forelå.

I hvert fald kunne man godt have ønsket sig en foreløbig konklusion fra ministeren som oplæg til de kommende drøftelser med de svenske myndigheder. Her kunne han godt have slået fast, at det med det, vi ved, er uholdbart for det danske samfund, hvis

[Dræbø]

der ikke tages skridt til en afvikling af Barsebäckværket nu. På det kunne man forestille sig at vi fik et svar, som lød, at vi endnu ikke ved nok, men at man nu i forbindelse med den dansk-svenske kommission har sat en vurdering af undersøgelsesresultaterne i gang. Hertil er at sige, at vi har fået nøjagtig de undersøgelser, som indgik som forudsætning for en stillingtagen i den redegørelse, som miljøminister Ivar Nørgaard afgav i 1979. Det er beredskabsplanlægningen, det er undersøgelsen af landforurening, og det er vurderingen fra den dansk-svenske ad hoc-komité af kernesikkerheden på Barsebäck.

Og dernæst, hvis det er mangel på viden i ordets traditionelle betydning, der er årsag til den fortsatte mangel på konklusion, så må det konstateres, at en sådan viden vil – ja, man må jo sige: forhåbentlig – aldrig foreligge, fordi den ville forudsætte erfaringer, som vi bestemt ikke ønsker at vi får; nemlig erfaringer i fuld skala, det vil sige erfaringer med reaktoruheld af værst tænkelige slags. Derfor er vores viden baseret på sandsynligheder, på beregninger og på skøn.

Vi synes ikke, at det er tilfredsstillende, hvad der foreligger af vurderinger, beregninger og skøn. En sådan situation, hvor det, vi får af viden, alene er baseret på vurderinger, stiller helt naturligt for det første meget store krav til de mennesker, som arbejder med tingene, fordi de som fagfolk, som sagkyndige, skal levere skøn og ikke alene konkret viden. For det andet bliver man nødt til at beskæftige sig ikke alene med den værdi af nøgletal, som eksperterne lægger sig fast på, men også med konklusionernes følsomhed i forhold til ændringer i disse skøn, ændringer, som man nemt kan forestille sig, da det ikke er ny viden, man skal have, men blot en anden vurdering af det samlede faglige materiale.

Samlet set må vi sige om det materiale, der på denne måde er tilvejebragt, at vi ikke er tilfredse med det. Det er ikke udformet tilfredsstillende. Det skyldes først og fremmest, at der er anvendt et princip, som man nærmest kunne karakterisere som størst mulig optimisme, ved vurderingen af en række nøgletal. Professor Ove Nathan, som i forbindelse med rapporten om landforurening afgav en mindretalsudtalelse, udtrykte det således – jeg citerer fra ministerens redegørelse, sp. 5075:

»Men jeg finder, at redegørelsen på væsentlige punkter er skrevet således, at uheldige forhold er søgt bagatelliseret.«

Dette princip om den størst mulige optimisme kan man se illustreret på en række områder, og jeg skal nævne nogle eksempler herpå.

F.eks. er det en forudsætning for vurderingen af dødsfaldene som følge af kræft efter de forholdsregler, man kan tage, hvis man går indendørs, at der på det område er tale om, at man reducerer stråledoserne med $\frac{1}{2}$, hvis man går indendørs. Det er ikke noget, som man kan finde særligt belæg for i undersøgelser eller i internationalt materiale. Det er tilsyneladende næsten et rent dansk skøn – et skøn, som det er meget vanskeligt også for os, der har en vis teknisk forudsætning for at vurdere det, at finde begrundelse for.

Et andet eksempel er, at man arbejder med en aflejring af radioaktivt materiale i byområder, som kun er $\frac{1}{10}$ af den, man finder i landområder. I rapporten om landforurening redegøres der for, at det igen er et skøn, i dette tilfælde foretaget af Risø, som ligger til grund for denne vurdering. Igen mangler der – i hvert fald i rapportmaterialet – nærmere redegørelse for, hvorfor man har valgt så optimistisk en forskel imellem aflejring i byområder og aflejring på landet.

Det tredje eksempel drejer sig om vurderingen af risikoen for kræftdødsfald ved forskellige strålingsdoser. Lederen af det svenske Strålskyddsinstitut, Bo Lindell, arbejder med en dobbelt så stor risiko som den, der indgår i det danske materiale. Også her er der altså tale om, at man har valgt den laveste værdi.

Endelig lægges der i det samlede rapportmateriale vægt på, at evakuering og andre beredskabsforanstaltninger så at sige kan gennemføres efter bogen, dvs. sådan som de er tænkt og planlagt, uanset at enhver ved anvendelse af almindelig sund fornuft og uden udsagn i TV-udsendelse eller andet kan konstatere, at der nok er en væsentlig risiko for, at psykologiske omstændigheder betyder, at evakuering af storbybefolkningen i den situation, hvor der er tale om det værst tænkelige uheld, vil blive præget af alt andet end planlægning. For at sige det lige ud: det mest sandsynlige efter min vurdering er nok, at den først og fremmest vil blive præget af panik.

[Dræbte]

Vi må konkludere, at selv om vi er tilfredse med, at det forhåndenværende undersøgelsesmateriale har fået regeringen til at henvende sig til den svenske regering med henblik på at få en fælles vurdering af materialet, så er vi ikke tilfredse med, at man i forbindelse med sin egen vurdering af materialet har erklæret sig i realiteten tilfreds med det princip om valg af laveste risiko eller valg af størst mulig optimisme ved forudsætningerne for det videre arbejde. Vi mener derfor, at der er behov for, at man i den dansk-svenske kommission, som vi forhåbentlig får nedsat, fra dansk side supplerer med realistiske følsomhedsanalyser af disse nøgletal. Jeg har her peget på 4 meget afgørende, som vi mener er nødvendige.

Vi mener, at der er sat en proces i gang omkring Barsebäck, som kan føre til det, der efter vor opfattelse i dag er den eneste rimelige konklusion, nemlig at Barsebäck afvikles.

Waldorff (VS):

For at der ikke skal komme en fornemelse af, at uanset hvad en socialdemokratisk minister finder på, så skal vi nok finde et eller andet at kritisere ham for, vil jeg godt starte med at sige, at vi i hvert fald er meget glade for det brev, som miljøministeren har sendt til den svenske regering. Vi er godt tilfredse med, at den lange diskussion om Barsebäck, hvor jeg har været med herinde i over 5 år, nu er kommet så vidt, at en socialdemokratisk minister, som taler diplomatsprog, siger til den svenske regering: det danske samfund vil have svært ved at fungere, og det vil have enorme konsekvenser for det danske samfund, hvis der sker en ulykke, som ikke kan undgås.

Det vælger vi at opfatte lige så alvorligt, som vi mener det må opfattes på diplomatsprog mellem to stater, og det må have konsekvenser.

Det har taget lang tid, som nogle har sagt, og vi mener ikke, at den lange tid, der er gået, er sagligt begrundet. Det mener vi specielt ikke, når vi ser, hvad det er for redegørelser eller udredninger, der ligger til grund. Vi mener i høj grad, at det arbejde, der er lavet af forskellige miljømyndigheder og på Risø og andre steder, har haft karakter af beroligelsesmanøvrer. Man ligesom ventede

på at se, hvor vinden blæste hen. Hvor stærk var den folkelige opinion? Kunne man ride det af, eller kunne man ikke?

I den forbindelse mener jeg – og det vil jeg godt begrunde med et par punkter fra baggrundsmaterialet – at miljøministeren i virkeligheden på sæt og vis har skåret igen og har taget en klarere stilling og en bedre stilling, end baggrundsarbejdet lægger op til. Jeg mener nemlig, at det faktisk er sådan, som ministeren også citerer Ove Nathan for, at f.eks. landforureningsrapporten bagatelliserer konsekvenserne af en ulykke. Men jeg mener, at man kan udstrække det videre. Jeg mener nemlig også, at ministeren i sin redegørelse bagatelliserer konsekvenserne af en ulykke.

Det knytter sig til flere punkter. Et af dem er beredskabet. Man siger i dag, at vi har en beredskabsplan, men forholdet er det, at der ikke for de enkelte institutioner eksisterer sådan noget som en klar evakueringsplan i forbindelse med en ulykke på Barsebäck. Først den 4. februar i år har overborgmester Egon Weidekamp bedt civilforsvarskommissionen se på evakueringsproblemerne omkring institutionerne. Det viser noget om, at man faktisk kun foretager sig noget, i den udstrækning man bliver presset til det. Derfor mener jeg, man må sige, at det er en grov manipulation at påstå over for den storkøbenhavnske befolkning, at der ligger en beredskabsplan, som giver bare nogenlunde sikkerhed for befolkningen i tilfælde af en ulykke.

Et andet eksempel på bagatellisering har også været berørt. Det drejer sig om spørgsmålet: hvor stor er sandsynligheden? Uanset at ministeren faktisk skriver i redegørelsen, at det selvfølgelig skal tages med et stort forbehold, når man nævner et tal, viser det sig jo, hvordan det fungerer, når man hælder sådan et vilkårligt tal ud som 6/100.000.000 pr. år. Ja, venstres ordfører siger: ja men sådan er det, det er den sandsynlighed, der eksisterer – uanset at det er et tal, der kan angribes på mange måder. Jeg mener, det er komplet meningsløst at diskutere, om det er det ene tal eller det andet tal, der er det afgørende. Man skal aldrig i sådanne sager, hvor der er så stor usikkerhed, forsøge at benytte et tal til at dysse folk til ro.

Jeg kom til at tænke på det, også fordi hr. Camre sagde, vi ikke må gøre frygten større

[Waldorff]

end sagligt rigtigt. Hvad er en sagligt rigtigt frygt? Det synes jeg er en interessant diskussion. Hvad er rimeligt at frygte, hvis sandsynligheden er 6/100.000.000? Så kan vi godt sige, at de, der frygter, er hysteriske.

Det peger selvfølgelig hen i retning af det, som ministeren også har med, og det er da et af lyspunkterne, nemlig at i forbindelse med den teknologi, vi har med at gøre her, betyder psykologiske faktorer faktisk temmelig meget. Det kan vi lige så godt tage helt alvorligt. Det betyder også, at der må være en klar holdning til den type af teknologi, nemlig at vi ikke kan finde os i at skulle leve med en teknologi, som betyder, at folk har en særdeles sagligt begrundet frygt for noget, som, i tilfælde af at det går galt, har nogle konsekvenser, som er uoverskuelige.

Jeg skal gøre nogle bemærkninger om det efter min mening dårlige arbejde, der ligger til grund for ministerens redegørelse. Jeg har forsøgt at sætte mig en lille smule ind i det. Jeg har ikke ret meget forstand på den slags ting, men jeg har forsøgt at sætte mig en lille smule ind i, hvad det er for forudsætninger, der eksisterer for beregningerne af konsekvenserne for sundheden af en ulykke, som det er lykkedes landforureningsgruppen at få ned i en størrelsesorden, så det kan slås væk ved at henvise til, at det er meget farligere at ryge cigaretter – for slet ikke at tale om at gå på gaden, eller hvad man ellers kan finde på. Jeg mener at kunne se, at der også her er, ja, vi kan lige så godt kalde det manipuleret med forudsætningerne. Så vidt jeg forstår, er forudsætningen for, at gå-indendørs-aktionen virker, i virkeligheden, at man regner med en forholdsvis stor partikelstørrelse. Omvendt er forudsætningen for, at det er rimeligt at regne med en betydelig lavere partikelaf sætning i byerne, så vidt jeg kan se, en forholdsvis lille partikelstørrelse. Hvis man begynder at regne på de forudsætninger, så kan man muligvis nå til nogle helt andre resultater. Det kan være, OOA har ret, når de anslår, at det rigtige tal ved den værst tænkelige ulykke – som jeg lige skal gøre hr. Ole Bernt Henriksen opmærksom på er en ganske præcist defineret ting, men det kan han jo få lejlighed til at sætte sig ind i, når han er færdig med debatten her – ikke er de 24.000, men muligvis er 84.000. Og så kan det være, at tallet, i tilfælde af at vores beredskab virker bedst tænkeligt, slet ikke er omkring 2.000, men i

virkeligheden er omkring 23.000 – hvis alt går efter en snor, som planen er.

Jeg mener igen, at vi står i et tilfælde, hvor det er absurd at diskutere: er tallet 1.500, eller er tallet 84.000? Det, der er centralt her, er, at der er så store usikkerheder omkring beregningerne af konsekvenserne, at det er meningsløst at ville nå frem til et bestemt tal og på baggrund af dette bestemte tal lave en bestemt politik for, om man skal acceptere Barsebäck, om man skal acceptere atomkraft.

Det er muligvis i virkeligheden baggrunden for, at miljøministeren har sagt: jeg skriver et brev til svenskerne om, at det her kan medføre nogle helt uoverskuelige, meget alvorlige og i virkeligheden helt uacceptable konsekvenser for det danske samfund. Hvis vi kun havde fået redegørelsen og der ikke var sendt det brev, som er sendt til svenskerne, så stod vi dårligt. Nu mener jeg, der er nogle muligheder. Jeg mener, sagt under 4 øjne – det kan man selvfølgelig ikke sige herfra – at det egentlig er et meget godt brev, der er sendt til svenskerne; hvis vi altså tager alvorligt, hvad miljøministeren skriver.

Vi er kommet ud over den fase i historien, hvor vi sender en kanonbåd til Sverige, når der er noget, vi er utilfredse med. Det kan jeg sådan set godt acceptere at vi er. Så må man selvfølgelig vurdere, hvilke andre muligheder vi har. Jeg mener, det er rigtigt set, at vi skal henvise til miljøkonventionen og henvise til: hvad er det, vi ønsker, og hvad er det, vi har lovet hinanden, når vi har lavet en miljøkonvention? Jeg vil godt understrege, at for mig at se er det selve intentionerne med konventionen, mere end det er konventionens ord, der er betydningsfulde her. Svenskerne har en vis interesse i den konvention, som også fru Margrete Auken har været inde på. Jeg mener, at det i virkeligheden er utrolig afgørende at få konstateret, hvor alvorligt denne konvention tages. Det mener jeg, både når det drejer sig om svovlforurening, og når det drejer sig om Barsebäck. Det ville selvfølgelig have været rart, hvis man havde fået en reaktion fra svenskerne, allerede inden vi havde denne debat, men jeg mener, at man med baggrund i konventionen kan stille rimelige forventninger om, at svenskerne tager det her alvorligt.

Til sidst vil jeg godt spørge: hvor alvorligt ønsker ministeren at svenskerne skal tage

[Waldorff]

denne henvendelse? Det står i virkeligheden åbent. At man nedsætter en kommission, kan betyde flere ting. Det kan betyde, at her finder man den udvej, som man skal finde, fordi man er under pres fra nogle folkelige bevægelser, og det kan betyde, at man mener det alvorligt. Jeg ville godt have, hvis ministeren ville uddybe: hvilke konkrete muligheder har kommissionen for at sikre, at regeringens henvendelse forstås som et krav om lukning af Barsebäck?

Steffensen (KrF):

Den debat, vi fører her i dag, er jo ikke en debat om for eller imod atomkraft. Det er heller ikke en debat om, hvorvidt Barsebäck skal lukkes eller ej, for den beslutning er jo et rent svensk anliggende.

Det hindrer ikke, at vi her i folketinget kan give vor mening til kende angående Barsebäck, og det bliver jo heller ikke forsømt, må man nok sige. Kristeligt folkeparti mener, som vi har givet udtryk for det tidligere ved debatter om Barsebäck, at Barsebäckværket er yderst uheldigt placeret, idet der inden for en radius af 30 km bor mere end 2 millioner mennesker. Det er helt utroligt, at man dér har placeret et værk af den karakter. Men desværre gav den danske regering jo i 1974 sit samtykke til, at værket blev sat i kraft. De mange protester, der nu kommer vedrørende værkets virke, sådan som det ligger nu, kunne man have ønsket havde været ført stærkere frem dengang.

Kristeligt folkeparti er tilfreds med ministerens redegørelse her i dag, men det hindrer ikke, at der er en række spørgsmål, som allerede har været berørt af tidligere ordførere, som vi gerne vil sætte fokus på. Ved debatten her den 23. januar 1980 henlede jeg den daværende miljøminister Ivar Nørgaards opmærksomhed på varslingstiden i tilfælde af uheld. Nu har vi hørt noget om, og det står også i ministerens redegørelse, at det er ret så teoretisk, at et uheld af den værst tænkelige karakter kan finde sted, og det er da udmærket, hvis det er rigtigt. Vi hørte noget om, at det ville være nærmest utænkeligt, og lad os håbe på, at det er rigtigt. Men det skal ikke hindre, at vi sørger for, at vi har et rimeligt og ordentligt beredskabsværn i givet fald. Vi vil gerne her i dag henlede ministerens opmærksomhed på, at vi stadig gerne

ser, at beredskabsplanen følges op og føres å jour i forhold til udviklingen i øvrigt.

Der står ikke meget i ministerens redegørelse om beredskabsproblemet i øvrigt, og det forstår vi godt, for det er jo ikke det, der principielt er til debat her, men der er grund til at nævne, at hvis et uheld af en eller anden størrelsesorden skulle finde sted, så er der jo et kolossalt problem med hensyn til evakuering af så mange mennesker. Hvad i alverden skal man gøre, hvis over 700.000 mennesker skal evakueres inden for kort tid? Vi ved nok, at civilforsvaret skal træde til, men jeg spørger ministeren her i dag: kan man regne med, at civilforsvaret har kapacitet dertil?

Vi mener nok, at der er grund til at se nærmere på alle disse mange tal og analyser, som findes i ministerens redegørelse vedrørende beredskabsplanen. Selv om vi må håbe, at de oplysninger, som fremkommer i dag, er rigtige, og at det nærmest er teoretisk; at der skulle kunne ske noget uheld, der har den karakter, som man kan frygte, så forhindrer det ikke, mener vi, at vi til hver en tid sørger for, at beredskabsplanen er i forsvarlig stand.

Vi er tilfredse med ministerens henvendelse til den svenske regering i henhold til den nordiske miljøkonvention, og vi vil føje til, at ligesom de svenske og danske energimyndigheder arbejdede tæt sammen, inden Barsebäckværket blev bygget, må det være en selvfølge, at man fortsat arbejder snævert sammen om de problemer, som man på begge sider af sundet erkender kan være omkring dette værks fortsatte virke. Derfor vil vi opmuntre ministeren til at følge det arbejde op, som han lægger op til i brevet til den svenske regering.

Annelise Gotfredsen (KF):

Min kollega hr. Ole Bernt Henriksen kom i sin redegørelse, som jeg fuldt ud kan tilslutte mig, ind på det besynderlige i, at man ikke har taget risiciene ved andre energiformer i betragtning på samme indgående måde, som man har gjort det ved atomkraftværket i Barsebäck. Hr. Ole Bernt Henriksen nævnte spørgsmålet om ildstorme. Jeg vil gerne konkretisere dette en smule nærmere. Jeg vil henvise til et spørgsmål, der blev stillet den 8. februar 1980 i energiudvalget, og som blev

[Annelise Gottfredsen]

besvaret den 20. marts 1980. Det drejede sig om, at der kunne ske en naturgaskatastrofe. Den blev beskrevet omhyggeligt ved at henvise til, at der kunne ske rørbrud eller opstå revner i rørene flere steder, således at store mængder gas sivede ud i kloaksystemet, og at der ved et nyt snefald kunne ske det meget usandsynlige, at gassen ville sive op i husene og skabe en eksplosion, en ildstorm, som kunne lægge store dele af en storby, altså også København, øde og dræbe mange mennesker.

Svaret, som vi fik i energiudvalget, gik ud på, at disse meget usandsynlige omstændigheder ikke ganske kunne udelukkes. Man skriver videre, at forskellige fysiske omstændigheder bevirker, at det er lidet sandsynligt, at en eksplosiv blanding vil kunne dannes, hvor gassen siver op, men det kan altså ikke ganske udelukkes.

Jeg vil spørge ministeren, hvad ministeren i de to år, der er gået siden denne rapport, har foretaget for at fremskaffe en beredskabsplan, som kan beskytte de mange tusinder af mennesker, i dette tilfælde altså københavnere, der kan udsættes for denne pludselige rædselsfulde katastrofe. I det tilfælde, at der skulle være sket det ganske usandsynlige uheld, at ministeren ikke har været opmærksom på denne skrivelse, ikke er i besiddelse af den eller har glemt den, vil jeg gerne have lov til at overrække en kopi af den, så ministeren spares for ulejligheden med at fremskaffe den i arkivet.

Miljøministeren (Erik Holst):

Jeg vil gerne starte med at sige tak for en på mange måder sober modtagelse af den redegørelse, jeg har givet folketinget. Jeg ved, at spørgsmålet om Barsebäck's placering kan bringe følelserne i kog i en sådan grad, at man forlader den saglige debatform og vælger den uhyre demagogiske debatform med brug af alle mulige og umulige ukvemsord. Det synes jeg stort set vi har været sparet for i dag. Det gælder alle ordførerne – i hvert fald med undtagelse af én. Jeg tror, fru Margrete Auken selv kan gætte, hvem jeg henviser til.

Der har ikke være tale om, at regeringen har været henholdende. Vi har blot først villet give en redegørelse til folketinget, når vi havde noget konkret at meddele folketinget.

Jeg starter udtrykkeligt min skriftlige redegørelse til folketinget med at sige, at regeringen hele tiden har haft den opfattelse, at der måtte ske en samlet vurdering af alt undersøgelses- og redegørelsesmateriale, før en endelig stillingtagen til Barsebäckproblematikken kunne finde sted.

Jeg håber da ikke, at hr. Dræbye synes, at det, at vi har konkret viden, har konkrete rapporter og har konkrete vurderinger af tingene, skulle gøre os mindre egnede til i givet fald at rette en henvendelse til svenskerne. Jeg har foretrukket – og det har regeringen også – at vi gjorde arbejdet færdigt, gjorde redegørelserne færdige og gav vurderingerne så meget, som vurderingerne nu kunne bære.

Må jeg sige til hr. Ole Bernt Henriksen og til hr. Camre og i og for sig også til hr. Stefensen og hr. Maisted, at med den redegørelse, som jeg her har givet folketinget, er der ikke sagt nej til atomkraft i Danmark. Der er nemlig ikke taget stilling til atomkraft i Danmark. Regeringens holdning til anvendelsen af atomkraft i Danmark er uændret. Hensynet til at sikre forsyningen kan gøre det nødvendigt at bruge alle energikilder, herunder også atomkraft, forudsat, som regeringen flere gange har understreget, at affalds- og sikkerhedsproblemerne er løst. I den forbindelse vil jeg gerne sige, at på slutningen af dette år er vi færdige i miljøstyrelsen med en rapport, der vurderer sikkerhedsforholdene omkring atomkraftanlæg. Det er klart, at når den foreligger, så vil man foretage en vurdering af, hvad den kan indeholde, i forbindelse med de 15 pladser, vi har reserveret her i Danmark til i givet fald, såfremt befolkningen og folketinget ønsker det, at placere atomkraftværker. Selvfølgelig vil man gennemgå disse pladser i lyset af den erfaring, man får frem med disse undersøgelser.

Der er altså ikke noget ejendommeligt i, at man lader disse vurderinger indgå i vurderingen af pladsreservationerne, men det er rigtigt, som hr. Tørnæs sagde, at de mange danske pladser ligger i mere tyndt befolkede områder end a-kraftværkerne i – vi har undersøgt det lidt – Frankrig, Holland, Belgien, Italien og Forbundsrepublikken Tyskland. Jeg har en hel del afstande, som jeg ikke vil besvære folketinget med. Jeg kan sige, at der både i Sverige og England og USA er meget varierende befolkningstæthed omkring a-kraftværkerne, og at der selvfølgelig er for-

[Miljøministeren]

skellige forhold, som afviger fra de forhold, vi har ved de 15 pladser, som vi har reservet herhjemme – foreløbig i hvert tilfælde. I Forbundsrepublikken Tyskland har jeg fået oplyst at der er a-kraftværker placeret mindre end 25 km fra hovedstæderne i delstaterne Hamburg, Bremen og Baden-Württemberg, og i Schweiz er forholdene omtrent de samme. Jeg kan altså medgive hr. Tørnæs, at der er meget variable afstande rundt omkring. Men jeg må samtidig sige til hr. Tørnæs, at vurderingen af a-kraft er også blevet en anelse anderledes igennem de 25 år, hvor vi har kendt a-kraftværker her på Jorden.

Både hr. Tørnæs og hr. Dræbye var lidt inde på, hvad der kunne være begrundelsen for regeringens beslutning. Hr. Dræbye kunne slet ikke finde nogen konklusion, uagtet denne konklusion står meget tydeligt fremhævet i min redegørelse i sp. 5076. Ved de tidligere behandlinger her i folketinget af det, vi kalder Barsebäckproblematikken, har vi hver gang sagt: vi er i gang med rapporter, vi er i gang med undersøgelser, vi er i gang med landforeningsgruppens rapport, vi er ikke færdige. Vi har sagt, at både alvorlige sundhedsmæssige, økonomiske og sociale konsekvenser kan forekomme for det danske samfund som helhed, især ved at der er en hovedstad, der ligger ca. 20 km fra Sverige. Det har bevirket, at mange er utrygge. Den normale måde at beskæftige sig med forhold i ét land, der kan skabe utryghed i et andet land, er, når det drejer sig om to suveræne stater her i Norden, at man henvender sig til hinanden og orienterer om det materiale, der ligger til grund for henvendelsen. Det er vist en helt normal og rimelig fremgangsmåde. Jeg må sige, at der ligger ikke mere i brevet, jeg har sendt til Sverige, end det, der står i slutningen, at jeg går ud fra, at man nu kan forhandle om de spørgsmål, som jeg her har stillet, og som jeg beder den svenske regering om at tage stilling til. Jeg gør det med henvisning til miljøkonventionen, uden at jeg direkte siger, at denne nordiske miljøkonvention skal træde i kraft, for der kan måske godt være en anelse usikkerhed om det juridiske grundlag. Jeg har gerne i denne meget alvorlige sag villet se bort fra eventuelle juridiske vurderinger af den ene og den anden art.

Der er flere, der har sagt, at der kunne være tale om, at man skræmmer befolknin-

gen. Det har selvfølgelig ikke været mit ønske på nogen som helst måde hverken at opskræmme eller at berolige befolkningen. Det er derimod min opgave som miljøminister med bistand fra de eksperter, som jeg kan disponere over, at lægge de kendsgerninger og vurderinger frem, som jeg får fat i. Jeg lægger dem frem åbent over for befolkningen i en så hæderlig og afbalanceret form som muligt og lader dette ske så åbent, som vi overhovedet har mulighed for. Der er ikke noget, der skal skjules. Jeg tror nemlig, at man på den måde får den største troværdighed og den største tryghed i befolkningen. Det tror jeg jeg vil adressere til fru Margrete Auken. Jo mere hæderligt og jo mere troværdigt man fremlægger sine synspunkter, jo større mulighed er der for, at befolkningen har tillid til det, man siger.

Flere af ordførerne – det gælder både hr. Camre, hr. Ole Bernt Henriksen, hr. Maisted og hr. Steffensen – har været inde på den beredskabsplan, som vi har herhjemme. Der er flere af ordførerne, der ligesom har ladet forstå, at det var en helt ny foreteelse, som man aldrig har set før. Må jeg sige, at vi har haft beredskabsplaner fra 1975. På basis af den viden, man havde indtil næste fase, har vi lavet ny udgave i oktober 1981, og denne udgave blev fremlagt allerede i maj måned 1981, således at alle kunne få et kendskab til den. Jeg mener ikke, vi kan tilrettelægge en beredskabsplan, der er uafhængig – det er også til fru Annelise Gotfredsen – af andre beredskabsplaner. Den beredskabsplan, som vi baserer os på her, tager nok sit udgangspunkt i en Barsebäckproblematik, men den er jo principielt ikke anderledes end beredskabsplaner for andre katastrofetilfælde eller krigslignende tilfælde, hvor man baserer sig på politiet og civilforsvarsstyrelsen. Det ville være helt ejendommeligt, hvis jeg skulle opbygge en særlig styrelsesform herhjemme, der netop skulle tage sig af én bestemt form for uheld eller ulykker her i Københavnsområdet. Jeg mener, at vi har gjort alt, hvad der er rimelig muligt – baseret på den viden, som vi har i dag om denne beredskabsplan.

Jeg kan sige til hr. Steffensen, der direkte spurgte, og også til fru Margrete Auken og til hr. Camre, at jeg allerede i august sidste år skrev til miljøstyrelsen, fordi det er meget vigtigt, at der sker en vedligeholdelse af beredskabsplanen. Jeg bad dem om at udarbej-

[Miljøministeren]

de en pjece om beredskabet med henblik på, at private kunne få den her i København. Jeg bad dem om at vurdere, i hvilken grad vi skulle lade statens informationstjeneste via OBS-udsendelser i fjernsynet give orientering, og jeg bad dem om at lave øvelsesvirksomhed – det er direkte til hr. Steffensen – for beredskabsorganisationens enkelte led og for afprøvning og justering af samvirket i beredskabsorganisationen. Endelig har jeg selvfølgelig bedt om, at man til stadighed ajourfører den viden, vi har, og indbygger den i beredskabsplanen, når man finder, at det er nødvendigt. Min henvendelse tog udgangspunkt i et ønske om åbenhed og en afbalancering i det ordforråd, vi bruger, men der har aldrig været tale om en afbalancering af kendskabet til de faktiske forhold vedrørende beredskabsmulighederne. Selvfølgelig kan der opstå en situation, enten det drejer sig om en ildebrand eller en katastrofe af anden art i København, hvor man skal evakuere en del af København eller større dele af området. Det er helt oplagt, at man ikke på forhånd i detaljer kan sige, hvorledes en evakuering i en sådan situation skal foregå. Vi kan sige, at i tilfældet Barsebäck bør den, hvis den skal foregå, ske efter skypassagen, og kun hvis målinger af stråling har vist, at et område er så stærkt forurenet med radioaktivt nedfald, at det er nødvendigt.

Jeg har også sagt, at dette er en rammeplan, der selvfølgelig som alle andre rammeplaner indeholder mange oplysninger og mange detaljer. Men må jeg understrege igen, at det er civilforsvarsstyrelsen og politiet, der tager sig af evakueringen, og må jeg endnu en gang understrege – det står også i planen – at indkvarteringen påhviler det lokale, kommunale civilforsvar. Hvis der i dag ikke i yderste detalje er mulighed for at fastlægge alle mulige situationer, så tager jeg det ikke som udtryk for, at man skal have mistillid til beredskabsplanen, så tager jeg det som en ansporing til, at man søger udbygget viden og muligheder for, at man i givet fald – hvor lidet sandsynligt det end måtte være – kan få beredskabsplanen til at virke, men den skal altså ikke alene virke i tilfælde af Barsebäck, men den skal også kunne virke i andre katastrofetilfælde og krigslignende tilfælde.

I forbindelse med beredskabsplanen, hvor jeg også har sørget for, at befolkningen fik

en information via KTAS' telefonbøger, spurgte fru Margrete Auken om jodtabletter. Det er således, at jodtabletterne skulle give en særlig beskyttelse mod optagelse i skjoldbruskkirtelen af radioaktivt jod. En arbejdsgruppe med medlemmer både fra miljøstyrelsen og sundhedsstyrelsen er ved at færdiggøre et udkast til en indstilling om jodtabletter. Jeg kan give en kort orientering om, hvad man gør i Sverige. Der er uddelt jodtabletter til befolkningen, der bor inden for en afstand af 12–15 km fra a-kraftværkerne, mens folk uden for denne afstand selv har mulighed for at anskaffe jodtabletter. Vi har også undersøgt forholdene i USA. Der er ikke nogen generel beslutning om dette spørgsmål. Jeg vil tro, at jeg vil foreslå, at tvungen udlevering af jodtabletter vil foregå inden for 15 km, men at andre skal have mulighed for at anskaffe sig de jodtabletter, man måtte have ønske om.

Jeg må her endnu en gang understrege, at beredskabsplanen er af høj kvalitet. Der er indbygget i den al den viden, man overhovedet kan have i dag. Men det hindrer jo ikke, at der kan være enkelte personer eller persongrupper som f. eks. HTs chauffører, elværksarbejdere, pædagoger og andre, der føler, at deres institution ikke har etableret en beredskabsplan, som de kender i alle detaljer. Det fremgik af den udsendelse, der var i TV. Jeg synes, det er udmærket, hvis TV meddeler noget om de ting, vi alle sammen kan have udbytte af at se, men om man skal gøre det i form af en underholdningsudsendelse, vil jeg nok sætte et spørgsmålstegn ved. Der var jo ingen ansvarlige med i den udsendelse, der f. eks. kunne sige: på dette hospital er vi ansvarlige for at udarbejde vor egen beredskabsplan, hvor man kan hente støtte, og hvor man kan hente erfaring fra politiet. Det er jo politiet, der tager sig af sådanne ting sammen med civilforsvaret. Jeg synes godt, man kunne have understreget det. Der er altså nogle steder folk, der ikke fuldt ud føler, at de er velorienterede i disse katastrofesituationer, som kan forekomme, og som vi jo har opbygget politiet til at klare noget af og civilforsvaret til at klare andre dele af. Jeg har selvfølgelig noteret mig, at sådan er det. Da nogle af de samme mennesker var inde hos mig allerede for lang tid siden, sagde jeg: hvis der er usikkerhed om, hvad jeres stilling er, hvorledes beredskabs-

[Miljøministeren]

planen virker for jeres tilfælde og jeres situation, så tilbyder jeg jer – og det bekræftede jeg i et brev samme dag til dem – at I kan få en orientering i miljøstyrelsen – således at man vidste noget bestemt om mulighederne og om, hvilke forhold man selv kunne komme ud for.

Jeg vil lige til slut vedrørende katastrofesituation sige, at det har jo vist sig i de katastrofesituationer, vi kender, at såvel offentlige myndigheder som civile har vist megen forståelse for situationen og har optrådt på en fuldt forsvarlig måde. Vi har set en offervillighed hos mange mennesker, som jeg tror ikke ville forsvinde, selv om vi fik en katastrofesituation i forbindelse med Barsebäck.

Man har spurgt mig om landforureningsrapportens resultater og vurderinger, og i den forbindelse har man brugt udtrykket »hvis det værst tænkelige uheld skulle indtræffe«. Jeg har sagt tidligere, men vil gerne gentage over for hr. Tørnæs, at »det værst tænkelige uheld« drejer sig om en kernenedsmeltning og et brud på kernereaktoren og en vindretning og vindforhold og klimatiske forhold af en ganske speciel karakter. Jeg har understreget i min redegørelse til folketinget, at jeg anser det ikke for sandsynligt, at en sådan situation skulle opstå. Den er meget lidt sandsynlig, men hvis den skulle opstå, er det til gengæld en meget stor katastrofevirkning, der kan komme, fordi vi har et hovedstadsområde, der i givet fald kan blive lammet. Vi har både administrative opgaver og vi har økonomiske opgaver, vi har mange ting fra hovedstadsregionen, der i givet fald kan blive lammet. Sandsynligheden er måske nok meget, meget lille – det har jeg skrevet i redegørelsen – men virkningen kan blive meget større, end vi måske umiddelbart har forestillet os. Dette er baggrunden for brevet til svenskerne.

Må jeg sige til hr. Tørnæs og hr. Ole Bernt Henriksen, der har været inde på de miljøforhold, der kunne være omkring atomkraftværker, at jeg vil sige som miljøminister, at der er ikke tvivl om, at atomkraftværker på mange områder kan være mere miljøvenlige end konventionelle kraftværker. Men jeg bliver nødt til at lave tre lange tankestreger og sige: under forudsætning af, at der ikke sker store uheld, og under forudsætning af, at affaldsproblemerne er løst tilfredsstillende. Jeg vil gerne tage dette forbehold med.

Men ellers vil jeg sige, at der er jo mange, mange forhold ved kulfyrede kraftværker, der er grænseoverskridende og dermed af international karakter, og som absolut stemmer os til alvorligt at tage fat på de problemer. Selv om vi måske nationalt godt kan køre videre, sådan som vi gør nu med vore kulfyrede kraftværker, så tror jeg ikke, vi internationalt – her tænker jeg på de nordiske lande – kan gøre det uden i løbet af 1980'erne at skulle skride til andre foranstaltninger. Det ligger på linje med de overvejelser, der sker i andre lande, f.eks. i USA, hvor jeg har besøgt nogle af disse anlæg.

Jeg er fuldt vidende om, at der er sket en forsuring af de svenske søer, som vi har medvirket til, men jeg kan sige til hr. Ole Bernt Henriksen, at ifølge vore målinger er det altså kun 5 pct. af den svovldioxid, der findes i den svenske luft, man får fra Danmark, resten skaffer man sig enten selv, eller man får den fra andre lande. Men jeg synes også, at disse 5 pct. er alvorlige – det er også til fru Birgith Mogensen – og vi skal absolut gøre noget ved de ting. Vi kan ikke lade det være uden at tage stilling til spørgsmålet.

Man har spurgt: hvad sker der, hvis svenskerne siger nej? Jeg tror ikke, Sverige siger nej. Hvis vi i Danmark fik en henstilling om en forhandling om et forhold, der kan få indflydelse på et andet nordisk land, ville det være en helt ejendommelig situation, om vi skulle sige nej til dette broderfolk. Der er jo mange, der taler Nordisk Råd-sprog og taler om broderfolk. I denne sag har vi fundet det rigtigt at henvende sig fra en regering til en anden. Vi har gjort det på den mest sobre, velunderbyggede måde, og vi har gjort det med en opfordring til, at vi snarest muligt indgår i forhandling om, hvorledes selve det arbejde, der skal foregå, kan gribes an. Vi har angivet, hvorledes vi føler det bør gribes an, nemlig under henvisning til den nordiske miljøkonvention, og det må vel være en naturlig ting, at man bringer denne i anvendelse, hvor der er forhold, som vedrører mere end ét land. Der er en udmærket løsningsmodel dér på, hvorledes man behandler den slags spørgsmål, nemlig ved at vælge tre personer fra Danmark og tre personer fra Sverige og lade en nordmand eller en finne være formand for kommissionen. Jeg mener, vi på fuldt forsvarlig vis har lagt op til en mulighed dér for at behandle den totale vurdering

[Miljøministeren]

af Barsebäcks nære placering ved vor hovedstad.

Ole Bernt Henriksen (KF):

Jeg har ikke mange bemærkninger til debatten.

Jeg kan sige til hr. Waldorff, at det, jeg var inde på i mit første indlæg, var, at der faktisk i øjeblikket er tvivl om definitionen på det værst tænkelige uheld. De amerikanske data, som jeg henviste til, vil komme inden for en 12-18 måneder.

Ministeren kom, synes jeg, med nogle rolige og velafvejede bemærkninger om de farer, der truer et storbysamfund. København er et storbysamfund, og vi er nu klar over, at der er adskillige farer – blandt hvilke Barsebäck måske endda er den mindste – der truer et sådant bysamfund. Jeg vil gerne sige til venstrefløjen herinde, som udtaler sig meget stærkt om disse ting, at en af de største farer, der truer et sådant samfund, er, at der kommer signaler til en evakuering, en masseflugt af mennesker ud af denne by, for uheld – det viser erfaringerne fra krige – skal være meget store og truende, før de er farligere end en ukontrolleret masseflugt ud af en by.

Jeg vil også gerne rejse spørgsmålet – ikke med henblik på en diskussion om dette nu, vi kan vende tilbage til det i miljøudvalget en anden gang – hvor alvorlig situationen skal være, før vi skal lade være med at lade dette bysamfund fungere. Vi kan sammenligne London og de tyske storbyer under krigen. Det er det rimeligt at gøre med henblik på visse situationer. I England skete der det, at man lod London fungere. De anarkistiske englændere gik ikke i kældrene, men reddede deres bysamfund ved at være på loftet og tage, mens de lydige tyskere gik i beskyttelsesrum. Deres byer brændte ned. Det afhænger meget af situationen, hvad man skal gøre. Vi skal passe på ikke herfra at udtale os på en sådan måde, at et signal medfører en ukontrollabel masseflugt ud af dette bysamfund, hvorunder mennesker tramper hinanden ned, og hvorunder syge og svage overflødigt omkommer. Det er den ene risiko. Den anden er naturligvis, at vi ikke har en kontrolleret evakueringsplan, hvis de værste ulykker – og her tænker jeg ikke på Barsebäck væsentligst – forekommer.

Nu er dette jo ikke en energidebat, men ministeren kom med et par energibemærkninger til sidst, nemlig om atomkraft. Jeg vil gerne som medlem af miljøudvalget, men også i bredere forstand, udtrykke min undren over den måde, vi kalkulerer energipriser på i Danmark. Det er vedtaget i et andet udvalg af nogle undergrupper i dette udvalg, at naturgas er alt for fint og dyrt et produkt til at bruge i kraftværker. Det er måske rigtigt set ud fra én økonomisk betragtning, men spørgsmålet er, hvis vi regner miljøomkostningerne med, om kul egentlig ikke er en langt dyrere energikilde at bruge på lang sigt end f.eks. naturgas og i hvert fald atomkraft. Jeg er glad for, at ministeren ikke med sine bemærkninger afskar atomkraft. Jeg tror ganske enkelt, vi bliver nødt til at træffe beslutning om indførelse af atomkraft, hvis dette samfund op igennem 1990'erne og i næste århundrede skal undgå nød, tilbageslag, afsavn, sådan som vi fik en lille forsmag på det nogle steder i landet i denne vinter, hvor jeg havde den oplevelse, at folk frøs. Det er dog også en omkostning, hvis det medfører sygdom og undergravelse af helbred og andet.

Det var de bemærkninger, jeg havde. Jeg har med vilje ikke stillet ministeren nogen spørgsmål, for jeg tror egentlig, at vi er enige om det, jeg har sagt her.

Formanden:

Jeg er enig i, at forhandlingen drejer sig om en redegørelse om Barsebäckværket. Det er ikke en generel energipolitisk diskussion, og jeg beder om, at ingen forsøger at gøre den til det.

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 11.48

Mødet genoptaget kl. 13.00

Forhandlingen genoptoges.

Tørnæs (V):

Jeg vil gerne først sige tak til ministeren for et afbalanceret indlæg og tak for de svar, jeg fik på i det mindste nogle af de spørgsmål, jeg havde stillet. Jeg måtte forstå svare-

[Tørnæs]

ne sådan, at placeringen af Barsebäckkraftværket set ud fra en befolkningsmæssig koncentration efter ministerens opfattelse ikke er mere uheldig end placeringen af så mange andre værker; der er så mange andre værker, der har en lige så stor befolkningskoncentration inden for samme rækkevidde, som Barsebäckværket har. Men der vil selvfølgelig, som ministeren også sagde, altid være en teoretisk risiko for, at et uheld kan indtræffe.

Jeg fik imidlertid ikke rigtig noget svar på, hvor lille en sådan teoretisk risiko skal være, før den er acceptabel for ministeren og for regeringen, og jeg fik heller ikke rigtig noget at vide om, hvordan ministeren ser det i sammenhæng med det filter, som skal etableres på Barsebäckværket, i hvilken udstrækning det efter hans opfattelse reducerer risikoen for et større udslip. Man kunne fristes til at spørge, om ikke Barsebäckværket er et af de værker, vi ved mest om angående sikkerhed og indretning. Endvidere kunne man fristes til at spørge, hvorfor der ikke fra regeringens side er udfoldet samme interesse og bestræbelser for at få diskuteret, hvilken indflydelse de østtyske kraftværker i givet fald ville kunne have på Danmark, og hvilke risici der er for, at der sker uheld derfra.

Men det er måske sådan, at den største risiko i forbindelse med Barsebäckværket i virkeligheden er evakueringsplanen. I TV blev vi klar over, at pædagoger og andre ville lade børnene i stikken og bare styrte af sted. Jeg synes nok, at visse politikere, også herinde, bl.a. fru Margrete Auken, påtager sig et ganske stort ansvar, når de siger, at de ville tage mand og børn med sig og styrte af sted. Jeg tror vi alle har en fælles forpligtelse til at holde hovedet koldt, hvis en evakueringsplan skal sættes i værk, og hvis den skal fungere. Jeg har lyst til at spørge fru Margrete Auken, om dette udtryk, at man vil hytte sig selv og tage sine børn og stikke af, gælder i alle forhold, hvor der er fare på færde, eller det kun gælder i dette specielle forhold, hvor der kunne være en lille risiko, og hvor måske oven i købet ansvarlige mennesker, der vidste, hvad det drejede sig om, ved deres optræden kunne bidrage til at reducere skaderens omfang, også som følge af en evakueringsplan.

Jeg vil gerne slutte af med at stille et spørgsmål til ministeren, idet jeg citerer fra det brev, der er sendt til svenskerne. Ministe-

ren sagde, at han ikke troede, svenskerne ville sige nej. Det tror jeg heller ikke, men der står, at det vil være rigtigst at lade den dansk-svenske kommission vurdere det for-annævnte materiale under hensyn til Barsebäckværkets beliggenhed. Det, jeg vil spørge ministeren om, er, om den danske regering, hvis denne kommission finder frem til, at der ingen større risiko er for Barsebäckværkets sikkerhed end for andre værkers, vil acceptere dette og lade svenskerne og Barsebäckværket være i fred.

Margrete Auken (SF):

Jeg vil tage fat på både noget af det, hr. Tørnæs sagde nu, og hans første indlæg, fordi det er vigtigt at få det frem. Hr. Tørnæs talte i sit første indlæg om al den billige svenske energi, som vi frådsede i. For tiden importerer vi nu ikke energi fra Sverige, men vi er jo med i det nordiske energisamarbejde, og jeg er bekendt med, at svenskerne rent faktisk har en så stor energiproduktion, at de gør meget for at komme af med den. De har et kolossalt overskud, og der er jo også kommet klare beregninger fra svenskerne nu om, at man udmærket godt kunne undvære Barsebäck; det er der vist i øvrigt ikke nogen der har bestridt.

Hvad angår det østtyske kraftværk Greifswald, har jeg igennem en lang række spørgsmål prøvet at finde ud af, om der kunne blive lavet et beredskab. Her er et beredskab nemlig realistisk eller realisabelt – skal vi sige det på den måde?

Jeg har lige en lille sidebemærkning til hr. Ole Bernt Henriksen, der i sit første indlæg talte om, at risikoen for flystyrt var betydelig større. Her kan vi jo lave sandsynlighedsberegninger. Jeg ved ikke, om hr. Ole Bernt Henriksen er klar over, hvor mange fly der flyver ind over Barsebäck hvert år – det er mange. Barsebäck er ikke konstrueret til at kunne modstå flystyrt. Det er der visse atomkraftværker der er, men det er Barsebäck ikke.

Hr. Tørnæs spørger mig, om jeg under alle omstændigheder vil gøre sådan. Det er svært at svare på, hvad man vil gøre i en sådan situation, men jeg tror, det er meget realistisk at beskrive en spontan reaktion. Jeg skal ikke stå her og sige, hvordan mit kendskab til mig selv i katastrofesituationer ellers er. Det, jeg

[Margrete Auken]

bare prøver at gøre klart, er, at mennesker reagerer anderledes, og at jeg ikke er bedre end så mange andre, når en panikreaktion sætter ind. Derfor kan vi ikke forestille os, at det dér vil gå godt, og det er for ikke at komme i den situation, at vi vil have det værket lukket.

Jeg synes, det er meget usmageligt, at man bruger dette her til en hetz mod pædagoger. Jeg foreslår, at de tilstedeværende folketingsmedlemmer, der gør det, går ud og overtager ansvaret dér, når de nu er så ansvarsbevidste. I øvrigt var det bedre at være ansvarsbevidst ved at bede om, at værket blev lukket.

Jeg har også en lille bemærkning til hr. Maisteds indlæg. Hr. Maisted gjorde meget ud af, at Ove Nathan engang havde skrevet, at han nok mente, vi skulle have atomkraft. Ove Nathan er faktisk et sjældent, men et strålende eksempel på, at argumenter gør indtryk. Ove Nathan har selv gjort rede for, hvad det var, der bevægede ham til i hvert fald for Barsebäck's vedkommende at skifte holdning, og det var mange af de ting, som nu er klargjort med hensyn til landforureningsrapporten. Det er i øvrigt temmelig længe siden; det var allerede i sommeren 1978, hvor Ove Nathan skrev kronikken »Man sagde, at Titanic ikke kunne synke«.

Dernæst nogle bemærkninger til ministeren. Jeg er frygtelig ked af, at ministeren ikke kan lide min måde at snakke på. Jeg har sidet og kigget min tale igennem og kunne slet ikke finde de omtalte frække ord og har også sagt til formanden, at han burde have skredet ind, hvis jeg havde været så fræk. Jeg må altså konkludere, at det er en talefejl hos mig, at jeg ikke kan det her folketingsmesopotamisk. Jeg skal måske ved lejlighed gøre noget for at få det lært, så vi ikke får den slags usaglige kontroverser med hinanden; vi har såmænd nok andet at tage fat på end sippede reaktioner på hinandens sprog.

Jeg synes ikke, at ministerens svar var betryggende på baggrund af den ros, jeg rent faktisk mente jeg gav ministeren, og som vi også har givet udtryk for fra 3 partiers side tidligere, hvor vi med udgangspunkt i ministerens egne konklusioner konkluderede, at der her var tale om et skridt, som faktisk pegede videre ud over de mange kommissioners strategi. Jeg må indrømme, at jeg, mens ministeren talte, kom til at tænke på den norske digter, der i et skuespil om det politi-

ske liv siger, at det, det gælder om i politik, er at lære at finde den hårfine grænse mellem absolut intet og næsten noget.

For nu at gøre et lille forsøg på at komme ud over denne hårfine grænse vil jeg gerne spørge ministeren, hvad der egentlig er meningen med den kommission, hvad den skal. Det er meget uld, vi har fået. Hr. Dræbye spurgte om det samme, og hr. Waldorff spurgte om det samme, så det er kommet fra flere sider, men vi har ikke fået et klart svar på spørgsmålet: hvad skal den kommission? Hvor længe skal den arbejde? Hvem skal sidde i den? Hvad er meningen med den? Af traditionelle kommissioner har vi haft nok indtil nu – i en anden forstand har vi ikke haft nok. Jeg vil meget gerne have det svar, og ministeren må give det i næsten det sprog, han har lyst til.

(Kort bemærkning).

Ole Fernt Henriksen (KF):

Jeg skal ikke blande mig i striden mellem ministeren og fru Margrete Auken, men jeg vil gerne sige, at når et folketingsmedlem her står op og siger, at vedkommende – ikke i tilfælde af en katastrofe, men i tilfælde af en trussel – vil skynde sig at køre ud af byen – »styrte af sted« sagde du – så påtager du dig – og jeg tror ikke, det er tilsigtet, men jeg vil bede dig komme op og svare på det – et meget stort ansvar, fordi du i virkeligheden opfordrer denne bys og dens omegns befolkning til at lave et for hundredtusinder af mennesker totalt livstruende sammenbrud. Hvis den ulykke, som du frygter, sker, er det, vi skal bevare hovedet fantastisk koldt i denne by. Ingen må styrte af sted hvileløst og trampe gamle og syge og andre ned. Der er nogle, der ikke kan flygte; de skal passes. Det, det drejer sig om, er, at Falck-folk er her, at civilforsvarets folk er her, at denne by fungerer netop i denne situation. Jeg vil bede dig komme op og afkræfte, at du opfordrer befolkningen til at optræde på denne livsfarlige måde.

Fjerde næstformand (Arentoft):

Jeg må igen henlede opmærksomheden på folketingets forretningsordens § 26, ifølge hvilken det ikke er tilladt at tiltale medlemmerne direkte. Og i omtale anvendes hr., fru eller frk.

(Kort bemærkning).

Tørnæs (V):

Jeg vil gerne henlede fru Margrete Aukens opmærksomhed på det selvmodsigende i hendes indlæg og i hendes svar. Hun siger, at hun ikke kender sin egen reaktion i en katastrofesituation, men kan alligevel her klart fortælle folketinget, at hun i en situation, hvor der var et stort reaktorudslip, og hvor der var brug for, at evakueringsplanen fungerede, ville stikke af i panik.

(Kort bemærkning).

Waldorff (VS):

Sådan som hr. Ole Bernt Henriksen og hr. Tørnæs taler, sådan taler systemet. De er ikke personligt modige ved at gå herop og sige: det er uansvarligt at stikke af. Nej, det, de taler for, er et system, hvor magthaverne sædvanligvis er godt beskyttede, hvor de ikke bliver ramt i tilfælde af, at det går virkelig galt. I Japan, hvor man har haft nogle af de store miljøkatastrofer, er det aldrig systemets folk, aldrig politikerne, der er blevet ramt af konsekvenserne af deres egne handlinger. Politikerne optræder altid på denne måde ved at pålægge andre ansvarlighed.

Det, som er det centrale i dette her, er spørgsmålet om, hvor meget man kan være ansvarlig for. Når folk står i København og hører, at der sker noget med Barsebäck, vil jeg i og for sig gerne være med til at opfordre dem til kun at være ansvarlige for det, som de selv har kontrol over, nemlig sig selv og deres nærmeste familie; det er faktisk det eneste fornuftige. Hvis der skal være noget som helst indhold i denne ansvarlighed, eller hvis det skal være noget som helst andet end det rene hykleri, når nogle partier her taler om ansvarlighed, så handler det om at fjerne årsagen til, at der kan ske katastrofer, ikke at bebrejde folk, at de reagerer panikagtigt, hvis der kommer en katastrofe.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Jeg er selvfølgelig enig med hr. Waldorff i, at det er fuldstændig uansvarligt ikke at prøve at analysere sine egne reaktioner, altså hvordan man eventuelt vil gøre. Det, jeg derimod har ansvar for, inden der er sket noget, og inden den truende situation er opstået, er

at fortælle, hvad jeg ved. Og det kan måske fremkalde panikreaktioner, for det er ret panikagtige ting, jeg ved. Jeg omtalte udtrykkeligt ikke den situation, hvor et beredskab går i gang efter en ulykke, jeg beskrev den situation, hvor der sker et eller andet på Barsebäck. Nu kender jeg jo noget til dets nødkølesystem. Det er noget af det dårligste i verden. Der ligger en fuglerede af nogle ledninger nedden under selve reaktoren, og så går der et stigrør op til en bruser. Barsebäck har en fætter i Canada, hvor stigrøret går uden på reaktoren. Her går dette stigrør indeni op til bruseren, og man skal vide, at det måske i ugevis skal holde sikkerheden på værket i orden. Det skal jeg fortælle, og dermed afstedkommer jeg naturligvis en panikreaktion, men det er ikke ansvarligt at holde det tilbage.

Der kan ske sabotage mod det værk. Det har vi slet ikke diskuteret endnu. Der ligger lige ved siden af en svømmepøl, fuld af brugt brændselstof. Hvad sker der, hvis det går galt? Ja, det går ud over Danmark.

Noget, vi heller ikke har talt om i dag, er, at Barsebäckværket ligger i den fennoskandiske randzone, det ligger et sted, hvor man ikke ville have anbragt det i USA, nemlig i en jordskælvszone. Det er klart, at huset ikke styrter sammen, men det ligger sådan, at rystelser alligevel kan gøre et kolossalt indtryk. Barsebäck er ikke konstrueret til at modstå disse ting. Der er så meget i denne sag, at vi for at undgå alle de farlige panikreaktioner, jeg er enig med hr. Tørnæs og hr. Ole Bernt Henriksen i at vi skal undgå, er nødt til at sige, at værket skal lukkes. Det er det eneste ansvarlige, vi kan foretage os i denne situation; alt andet er dybt uansvarligt.

(Kort bemærkning).

Camre (S):

Jeg kan høre, at vi nu er nået til den afdeling, der har at gøre med virkelig at skabe panik ude omkring i befolkningen, og det får mig til at komme med den bemærkning, at der jo altid i krigs- og krisesituationer har været krystere, tåber og uansvarlige mennesker, som er løbet fra deres ansvar, som har ladet børn på børneinstitutioner og gamle på hospitaler i stikken.

Jeg synes, det er uhyggeligt at tænke på, at der endog er organisationsledere og andre

[Camre]

talsmænd for sådanne kræfter, der vil meddele de forældre, som til daglig overlader deres børn i disse menneskers varetægt – og ikke bare ved en Barsebäckulykke, men også hvis en tankbil eksploderer eller noget i den stil, som kan være livstruende – at de i hvert fald har den indstilling, at det gælder om at redde deres eget skind og stikke af hurtigst muligt, og så kan børn være børn.

Det er ulovligt, hvis folk, der har et ansvar for eksempelvis børn, handler på den måde, og det er – det synes jeg også skal siges i denne debat – en fuldstændig fejlbedømmelse af, at så mange som muligt overhovedet kan redde sig ud af København i den værste tænkelige situation. Den første forudsætning for, at det kan lykkes, er, at man optræder bevidst, fornuftigt, planlagt. De opfordringer eller antydninger af egne panikhandlinger, som vi har hørt fra et par af talerne, må jeg på det bestemteste advare imod. Det er den sikre vej til, at der kan gå så mange menneskeliv med i købet som overhovedet muligt, og jeg er glad for, at jeg kan høre, at et flertal her i salen tager meget stærkt afstand fra den form for argumentation og rådgivning.

(Kort bemærkning).

Knud Østergaard (KF):

Det, der får mig op, er hr. Waldorffs udtalelse om systemet. Jeg vil gerne spørge, om den inderste baggrund for denne debat og disse udtalelser er et ønske om at opløse og nedbryde demokratiet i dette land, de institutioner og det, som generationer har skabt, før der var tænkt på hr. Waldorff. Er det derfor, man skaber en kunstig panik og frygt i befolkningen? Er det led i en politisk agitation og et forsøg på at påvirke befolkningen gennem massemedierne, gennem forvrængning af kendsgerninger at skabe en rodløshed og en angst, som man, når man har et ansvar, burde handle ganske anderledes over for? Jeg er rystet, og jeg vil gerne spørge hr. Waldorff, om han vil bekræfte eller afkræfte denne fremgangsmåde.

(Kort bemærkning).

Tørnæs (V):

Jeg er meget opmærksom på, at fru Margrete Auken og jeg ser forskelligt på eksistensen af Barsebäck. Jeg er også meget opmærk-

som på, at vi måske vurderer risikoen for uheld af forskellig størrelse forskelligt. Men jeg havde inderligt troet og håbet, at vi var enige om, at det også i den situation, at der skete et uheld, var en forpligtelse for os alle at gøre, hvad vi kunne for at reducere omfanget af et uheld.

(Kort bemærkning).

Waldorff (VS):

Hr. Knud Østergaard vil gerne have, at jeg bekræfter eller afkræfter. Ja men noget usammenhængende pladder kan man ikke enten afkræfte eller bekræfte. Men jeg kan sige: ja, jeg er imod systemet, og nej, man behøver ikke være systemmodstander for at frygte en ulykke fra Barsebäck. Det er det, det handler om. Så meget om det.

Så vil jeg sige lidt om, hvad det er for et system, vi er oppe imod her, og hvorfor det er rimeligt at tale netop om systemets fortalesre. Det er, fordi den ansvarlighed, som nogle her påberåber sig, er den samme ansvarlighed, som vi så i forbindelse med Sevesokatastrofen i 1976. De folk, som er uden for farezonen, de folk, som har økonomiske interesser i at lade, som om systemet er helt fint, taler om ansvarlighed, som selvfølgelig aldrig på nogen måde rammer dem selv i praksis, men hvor målet er at bruge løgnen og fortællingen til at få andre til at opføre sig, som om tingene er helt i orden. Det er hele teknikken i det.

Vi ved positivt hver og én af os, at den beredskabsplan aldrig kan fungere. Vi ved, det går skævt. Miljøministeren ved det, og han siger, at der er i tusindvis af psykologiske faktorer, som gør, at det ikke kan fungere. Men for ikke at tage det afgørende skridt og sige: så fjerner vi årsagerne, er man nødt til at bruge fortællingen, fordrejelsen og løgnen for at få befolkningen til at tro, at det fungerer alt sammen alligevel. Det er jeres ansvarlighed!

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Vores ansvar som folketingsmedlemmer er at sørge for, at mennesker ikke bliver bragt i den situation. Det synes jeg vi skal slå fast herinde. Hvordan hver enkelt vil reagere, hvis situationen er der, er en anden sag. Jeg

[Margrete Auken]

skal ikke stå her og komme med personlige bekendelser om, hvordan jeg nok i givet fald vil reagere. Jeg plejer at være et forfærdelig realistisk menneske, når en situation er der, men det gælder om ikke at bringe folk i den situation. Der er visse katastrofer, vi ikke kan undgå, og derfor må man f. eks. have et helt andet beredskab i forbindelse med vulkaner o. lign. Men dette her kan vi undgå, og det vil sige, at vores store ansvar består i, at dette værk ligger der. Derfor forekommer det også lidt hult, når hr. Camre står her og siger, at vi i denne situation, som om vi var ude i katastrofen, må holde den store, patetiske tale om, hvad andre mennesker skal gøre. Uanset om vi holder den eller ej, gør de sådan, som de har mod, overblik og i et vist omfang moral til i den situation, og det kan vi ikke lovgive for. Vi ved udmærket godt, at vi ikke kan lovgive for det. Den appel kan lyde i en anden situation, nemlig krig, men også den situation synes jeg man skal gøre hvad man kan for at undgå at komme i. Det er vores ansvar ikke at pålægge folk, hvad de skal gøre i tilfælde af krig, men at undgå, at vi kommer i den situation. Det er vores ansvar. Vores personlige ansvar for vores børn osv., som det vil udvikle sig i en sådan situation, hører ikke hjemme på denne talerstol, bortset fra når man skal beskrive, hvordan man regner med at mennesker kan reagere.

(Kort bemærkning).

Camre (S):

I modsætning til fru Margrete Auken tror jeg, at mennesker i altovervejende grad handler fornuftsbetonet og ud fra den viden, de har om en situation som denne, altså om, hvad der tjener dem bedst, hvad der tjener deres børn og deres nærmeste bedst. Jeg kan slet ikke forstå, at fru Margrete Auken over for beredskabsplanen, som altså er det, der ud fra en planlægning og ud fra en omhyggelig analyse er stillet op som det bedste, vil foreslå noget, som alle fornuftige mennesker kan se måske kan redde fru Margrete Auken, hvis hun er i nærheden af en af Københavns udfaldsveje og tanken på hendes bil er fyldt op med benzin og hun kan nå at komme væk, men som jo i hvert tilfælde ud fra hensynet til de mange ikke løser noget problem, idet det kun vil være et mindretal, der kan

klare sig ud af det ved en sådan panikagtig flugtreaktion.

Jeg tror ikke, der er nogen uoverensstemmelse mellem fru Margrete Aukens og mine synspunkter med hensyn til Barsebäckværket og betimeligheden af, at værket ligger der, men diskussionen har jo nu bevæget sig ind på et helt andet område, nemlig hvad vi skal gøre, hvis vi oplever den ulykkelige situation, at der skulle ske en stor ulykke, inden det lykkes os at få lukket Barsebäckværket definitivt ned. Her er det altså, jeg vil have lov til at sige, at jeg tror, mennesker vil opføre sig fornuftigt og ud fra den viden, de har. På den baggrund synes jeg, det er farligt, hvis et medlem af folketinget med det, der bliver sagt fra denne talerstol, bibringer dem en viden og en bevidsthed om, hvad der er fornuftigt at gøre, som er positivt forkert, og som vil være til ulykke for de allerfleste; så har man misrøgtet og misforstået sin opgave som oplyser og informator for befolkningen.

Maisted (FP):

I modsætning til de foregående talere er jeg overhovedet ikke spor skuffet over, at SF-præster eller VS-pædagoger osv. har tænkt sig at løbe fra deres ansvar, i det øjeblik de står over for et. Det er jo noget, de gør herinde til daglig; man kan bare se de forslag af økonomisk karakter, de fremsætter: deres politik går ganske enkelt ud på at undergrave samfundet og bringe samfundet i den situation, at man kan indføre socialismen. Det er meget enkelt og letforståeligt, at det er på den måde, de fører politik herinde. Det er ganske enkelt tåbeligt at begynde at tale om Sevesoulykke, og hvad ved jeg, som hr. Waldorff prøver på at fremføre som undskyldning for sin meget mærkværdige optræden i denne sammenhæng.

Jeg kan godt forstå ministerens brev til svenskerne, og jeg synes, det er helt rimeligt, at en socialdemokratisk miljøminister har skrevet til dem derovre, at man gerne vil have, at svenskerne skal være os behjælpelige med at finde ud af, hvad dette her drejer sig om, for man ved jo faktisk hverken ud eller ind. Det har vi fået bekræftet i forbindelse med energiredegørelsen, idet energirådet har spurgt, hvad det er for betingelser, regeringen stiller for, at man kan indføre kernekraften. Man har simpelt hen påpeget, at re-

[Maisted]

geringen som betingelse for indførelse af kernekraften har krævet, at kernekraftens sikkerhedsproblemer løses på en tilfredsstillende måde, og det har man så logisk fulgt op med at spørge, hvad det er for problemer, det drejer sig om, men det har energirådet altså ikke kunnet få noget svar på. Jeg har selvfølgelig stillet det samme spørgsmål igennem energipolitisk udvalg, men vi har altså stadig væk ikke fået noget svar. Imidlertid kan jeg forstå på ministeren, at så kan vi måske få et svar på, hvordan den problemstilling bliver opstillet, når vi når hen sidst på året, men jeg forstår godt ministerens brev, for det kan måske skaffe ham svensk hjælp til at få afklaret en opstilling af problemerne.

Dræbye (RV):

Ministeren sagde i sit svar til bl. a. mig, at der jo var en konklusion i redegørelsen til folketinget, i hvert fald står ordet »konklusion« der, og det er understreget.

Men fordi man påstår, at noget er en konklusion, er det jo ikke sikkert, at det er det i praksis, og den konklusion, som jeg efterlyste, var den konklusion, som ministeren lovede os i marts 1980, da vi behandlede to beslutningsforslag om Barsebäck, for da sagde han nemlig, at der ville være basis for regeringens endelige stillingtagen, når disse rapporter, som vi nu har alle sammen, forelå.

Regeringen har i stedet for valgt at udskyde sin endelige stillingtagen, indtil en dansk-svensk kommission har forelagt sin vurdering af de undersøgelsesresultater, overvejelser og skøn, der ligger i rapporterne. Dertil sagde jeg, at det er en procedure, vi ikke har noget imod, men at det dog havde været rimeligt, om ministeren til brug for dette arbejde havde oplyst, hvad han mener er den foreløbige konklusion på dette undersøgelsesmateriale, og dér havde taget udgangspunkt i de vurderinger, som bl. a. står i brevet til den svenske arbejdsmarkedsminister, og som fremgår af redegørelsen til folketinget, for de er jo netop, at hvis det værst tænkelige uheld sker, kan det på grund af Barsebäck's særlige beliggenhed i nærheden af den danske hovedstad få meget, meget alvorlige følger for det danske samfund, så alvorlige, at den eneste naturlige konklusion efter vores opfattelse er, at den for os gerne foreløbige konklusion fra den danske regering måtte være, at sigtet

med kommissionsarbejdet måtte være at skabe forudsætninger for en afvikling af Barsebäck. Det var en sådan konklusion, jeg efterlyste, og den kan man altså ikke finde i ministerens redegørelse.

I deres indlæg her i dag gjorde både hr. Tørnæs og hr. Ole Bernt Henriksen en hel del ud af at bestride de konklusioner, som bl. a. også står i brevet til svenskerne. Hr. Ole Bernt Henriksen lovede os, at nogle undersøgelser i USA, som ikke er afsluttede, vil give det resultat, at den risiko, der er for det værst tænkelige uheld, vil vise sig at være meget mindre. Forstod jeg hr. Ole Bernt Henriksen rigtigt, var det undersøgelser, der ikke var afsluttede, og derfor må jeg nok sige, at hr. Ole Bernt Henriksen ikke har særlig meget belæg for sine konklusioner i retning af, at ministerens redegørelse er overdrevet.

Med hr. Tørnæs står det lidt værre til, fordi hr. Tørnæs undervurderer og bestrider de konklusioner, som ministeren kommer med, men han begrunder det i øvrigt ikke. Jo, der var én begrundelse, som jeg kunne forstå, og det var den, at der jo er atomkraftværker i Vesttyskland og andre steder i Europa, som ligger lige så tæt på hovedsteder, som Barsebäck ligger på København. Men at det skulle gøre vores situation bedre, har jeg meget svært ved at forstå, og andre begrundelser for hr. Tørnæs' bestriden af de konklusioner, der er i brevet til Sverige, findes ikke i hr. Tørnæs' indlæg.

Derfor vil jeg spørge hr. Tørnæs, hvormed han begrunder sin konklusion, nemlig at den risiko, der er beskrevet i undersøgelsesmateriale og i redegørelserne – og som jeg i mit indlæg sagde er den bedst tænkelige situation, den mest optimistiske vurdering, som fagfolk kunne komme med – at det ikke engang er rigtigt.

Endelig synes jeg, at der om den debat, der nu er foregået her et stykke tid, er grund til at sige, at det måske var mere klædeligt for debattørerne, om man beskæftigede sig med ministerens redegørelse og den situation, som Barsebäck's beliggenhed sætter Danmark i. Den største ansvarlighed, som medlemmer af folketinget måtte have i forhold til de problemer, landet har, er vel at føle et ansvar over for alle i forhold til den risiko, der foreligger i forbindelse med Barsebäck's

[Dræbye]

tilstedeværelse, og ikke et ansvar for at korrekse fru Margrete Auken.

(Kort bemærkning).

Ole Bernt Henriksen (KF):

Jeg er nødt til at tage ordet, fordi hr. Dræbye anfægtede min baggrund for det, jeg sagde. Jeg citerede også heroppefra en artikel i Berlingske Tidende af lektor Korsbech, og når jeg gjorde det, er det, fordi jeg ikke vil påstå, at jeg har nogen sagkundskab, men det mener jeg han har. Jeg vil da henvise til indholdet i den artikel.

(Kort bemærkning).

Tørnæs (V):

Blot for at forsøge at give et svar til hr. Dræbye. Jeg citerede såmænd kun fra landforureningsrapporten, hvor man siger, at det nærmest ikke er sandsynligt, at et uheld af den størrelse, som er beskrevet som det værste tænkelige, overhovedet i praksis kan finde sted. Så kan man diskutere, om det er rigtigt eller det ligger på de meget små sandsynligheder, som er beskrevet i ministerens rapport. Men det er for så vidt i denne sammenhæng ikke væsentligt. Når jeg sammenlignede værkets placering med andre værkers, gik jeg ud fra – jeg har ikke fået andet oplyst – at sikkerheden på Barsebäckværket er af samme størrelse. Jeg spurgte i øvrigt ministeren om, hvilken indflydelse det nye filter, som er planlagt indsat fra 1986, får. Det var derudfra, hr. Dræbye, jeg drog den konklusion, at så kunne Barsebäckværket, når der befolkningsmæssigt ikke er en større koncentration om det, ikke være værre placeret end andre værker.

(Kort bemærkning).

Dræbye (RV):

Jeg skal blot gøre opmærksom på, at hr. Ole Bernt Henriksen ikke bestred, hvad jeg sagde om hans udtalelser om en kommende amerikansk undersøgelse, nemlig at undersøgelsen ikke er færdiggjort, at resultaterne ikke foreligger, og at der derfor ikke kan konkluderes modsætningsvis, at ministerens bekymring er uden grund, sådan som hr. Ole Bernt Henriksen gjorde i sit første indlæg.

Waldorff (VS):

Jeg spekulerede selvfølgelig over, om jeg er for venlig over for regeringen. Det kunne være baggrunden for, at miljøministeren ikke i første omgang kom ind på, hvilke muligheder denne kommission faktisk har for at gøre noget ved sagerne. Det kan også være, det bare var tidmangel.

Men jeg vil godt gå lidt videre med dette, som vi diskuterer, om, hvor regeringens endelige stillingtagen bliver af. I brevet til den svenske regering står der, at det kan få meget alvorlige sundhedsmæssige, økonomiske og sociale konsekvenser for det danske samfund, at det vil medføre, at det danske samfund vil have svært ved at fungere. Samtidig står der, at den danske regering ikke har grundlag for at kritisere de svenske myndigheders arbejde med de sikkerhedsmæssige forhold på Barsebäckværket. Ud fra de to ting kan man kun få ét resultat, nemlig at regeringen anser truslen fra Barsebäck for at være så alvorlig og så umulig at reparere på ved at kræve yderligere sikkerhedsforanstaltninger, at virkningerne af et uheld umiddelbart kan få så alvorlig en karakter, at det ville være rigtigst – hvad der på baggrund af oplægget må forventes at der skulle stå – at få lukket Barsebäck, men det står der ikke, der står: at lade en dansk-svensk kommission vurdere det forannævnte materiale under hensyn til Barsebäckværkets beliggenhed.

Det har jeg forstået som, skal vi sige en af de praktisk-politiske måder at gribe et problem an på, et problem, som i og for sig er vanskeligt, eftersom det drejer sig om en anden stat, hvis accept man må have for at få opfyldt kravet om at lukke Barsebäck. Derfor bliver det selvfølgelig også vigtigt, om dette overhovedet er en rigtig forståelse af det, at det faktisk er det, regeringen satser på. Det må vi gå ud fra, for hvorfor skulle man ellers lade en kommission arbejde med sagen?

Hvor meget vil regeringen gøre for at sørge for, at det faktisk bliver konklusionen, at svenskerne afvikler Barsebäck? Vi bliver så nødt til at stille nogle flere spørgsmål, fordi det er klart, som vi har snakket om, at det officielle materiale, som ligger til grund for redegørelsen, er højst kritisabelt; og der er flere ting, som kritiseres end det, der allerede har været nævnt i dag. Derfor bliver vi nødt til at spørge: hvilket materiale ud over det officielle, af miljøstyrelsen blåstemplede og

[Waldorff]

godkendte materiale får kommissionen og svenskerne til vurdering? Jeg vil godt spørge, om det f.eks. ikke ville være rimeligt, om ministeren sørgede for, at det notat, som er omtalt i Information i tirsdags, fra luftlaboratoriet på Risø, som kritiserer beregningsforudsætningerne for Risøs vurderinger af luftforureningskonsekvenserne, kommer med. De mindretalsudtalelser og forskellige kritikker, der er kommet, skal de ikke med? Hvad vil regeringen acceptere at svenskernes konklusioner kan blive på den baggrund?

Jeg mener, det er vigtigt at diskutere, hvad en sådan kommission kan gøre, og hvad den ikke kan gøre. Formelt kan kommissionen formentlig blot fastslå, at danskerne er i deres legitime ret til at anse Barsebäckværket for at være en truende, grænseoverskridende forureningskilde. Men hvad kan de gøre yderligere? Er svenskerne forpligtede til at følge kommissionens udtalelser? Jeg er i virkeligheden ret usikker på disse ting og mener, at det bedste kort over for svenskerne måske er at gøre det klart, at dette i virkeligheden er en prøve på, hvad miljøkonventionen er værd.

Så kan man sige, at spørgsmålet om regeringens endelige stillingtagen stadig væk står tilbage. Vil man f.eks. acceptere et svar, der går ud på, at svenskerne gerne vil forhandle? Jeg tror heller ikke, de vil sige nej til en forhandling; jeg tror, de gerne vil forhandle. Vil man acceptere, at man lander på en model, som siger, at Barsebäck bliver det første værk, der bliver afviklet, og at det måske kan blive efter år 2000? Er det en acceptabel model?

På den led er jeg selvfølgelig enig med hr. Dræbye, når han siger, at der faktisk mangler en præcis stillingtagen til, hvad man vil med kommissionsarbejdet.

Steffensen (KrF):

Jeg vil gerne sige tak til ministeren for hans bemærkninger om beredskabsplanen og for oplysningerne om, i hvilken grad ministeren nu overvejer at lade statens informations-tjeneste komme ind i billedet. Jeg vil stærkt opfordre ministeren til at gå videre i den retning. Kristeligt folkeparti er af den opfattelse, at det nok er ad den vej, vi kan give befolkningen de mest saglige og korrekte oplysninger. Det synes jeg nok der er behov for,

ikke mindst på baggrund af de noget følelsesladede bemærkninger, som denne debat har bragt ind i billedet.

Men i øvrigt synes jeg, at ministerens meget grundige uddybning efter ordførernes første omgang var tilfredsstillende, og jeg har tiltro til, at ministeren i høj grad vil følge det ansvar op, som ligger på hans skuldre vedrørende dette alvorlige problem.

Miljøministeren (Erik Holst):

Lad mig starte med over for hr. Steffensen at bekræfte, at jeg føler, det er et stort ansvar, og at jeg føler, det er et meget alvorligt problem og et problem, der fortjener at blive debatteret og diskuteret i folketinget med alvor.

Så blev der rettet det direkte spørgsmål til mig af hr. Tørnæs, hvor lille risikoen skulle være for at være acceptabel, og om ikke jeg mener, at filterinstallationen på Barsebäck er med til at mindske risikoen. Jeg har i min redegørelse meget klart understreget, at vi ikke har grund til at klandre svenskerne for den måde, de varetager sikkerhedsforholdene på Barsebäck på. Vi tror hele tiden, at de anvender den teknisk bedste mulighed for at få en beskyttelse af Barsebäck, og vi tror, at svenskerne føler et meget stort ansvar ikke alene over for os, men måske først og fremmest over for de svenskere, der bor omkring Barsebäck. Derfor tror vi ikke, der er grund til at sige noget om, at den tekniske installation og det tekniske system ikke skulle være så godt, som det overhovedet kan være.

Det, vi hele tiden har talt om, hr. Tørnæs, er i og for sig den mere teoretiske situation, hvor vi siger: selv om sandsynligheden er lille – der er ikke nogen bestemt grænse, men den er meget lille, og som jeg siger i min redegørelse til folketinget: overordentlig lille – er konsekvenserne i betragtning af, at det er en hovedstad, vi befinder os i, og den meget tætte befolkningskoncentration og de både økonomiske, sundhedsmæssige og erhvervs-mæssige risici, der er forbundet med et uheld, så fantastisk store i dette tilfælde, at det må give anledning til, at vi, efter at alle rapporter og undersøgelser er færdige, retter en henvendelse til den svenske regering.

Dette skal også være svar til hr. Dræbye, der siger, at der ikke er nogen konklusion. Jeg ved dog ikke, hvilken konklusion man

[Miljøministeren]

ønskede der kunne være stærkere over for et nordisk land, end at vi anvender de konventioner, der er de nordiske lande imellem, og at vi henvender os fra regering til regering; det er jo den svenske regering, jeg har henvendt mig til efter at have fået opbakning fra den danske regering til dette brev.

Så spørger hr. Tørnæs meget rigtigt – og det er der mange der gør – : hvorfor tager man ikke i højere grad stilling til sådan noget som det østtyske værk? Må jeg først og fremmest sige, at det – det hedder Greifswald – ligger 120 km fra det nærmeste punkt i Danmark. Men dette behøver ikke at betyde, at vi ikke skal bekymre os om det. Det skal vi i høj grad; vi skal beskæftige os med alle de risici, der kan være, selv om de måske helt forsvinder i sandsynlighedsberegningen. Derfor har vi da også taget det spørgsmål op, om hver by i Storstrøms amt skulle lave en beredskabsplan. Vi har etableret et møde imellem miljøstyrelsen og Storstrøms amt først i maj måned for at drøfte en eventuel beredskabsplanlægning i forbindelse med et eventuelt uheld på atomkraftværket Greifswald. Denne drøftelse finder selvfølgelig sted, fordi man kan være optaget af spørgsmålet og problemet uden måske at gøre sig klart, at vi må prioritere et værk, der ligger 120 km væk, i næste række i forhold til et værk, der ligger 20 km væk.

Må jeg også sige, at kontakten med Østtyskland er en anelse anderledes udenrigspolitisk end med et nordisk, jeg brugte vistnok ordet broderfolk i mit indlæg i formiddags.

Endelig spørger hr. Tørnæs, hvad vi vil gøre, hvis kommissionen bliver nedsat og den kommer til et eller andet resultat. Vil vi så lade Barsebäck være i fred, hvis man kommer til den konklusion? Jeg vil være meget, meget lidt tilbøjelig til fra dette sted i dag at sige noget som helst om, hvilket resultat en kommission skal komme til, en kommission, der i givet fald skal bestå af tre svenskere og tre danskere med en nordmand eller finne som formand, men henholde mig til den nordiske miljøbeskyttelseskonvention; der netop forudser, hvorledes man behandler spørgsmåle, der kan være af fælles interesse på dette område. Jeg siger helt tydeligt i mit brev til den svenske regering, at jeg vil foreslå, at der snarest optages forhandlinger imellem repræsentanter for de to landes regeringer i overensstemmelse med ovenstående –

det er efter at have sluttet de to sider i mit brev.

Så vil jeg sige til fru Margrete Auken, at jeg har noteret mig de udtryk, der er blevet brugt af fru Margrete Auken, og det er vist hverken mesopotamisk eller noget andet. Jeg mente bare, at det var en meget alvorlig debat, vi havde her i dag, og at det var et meget alvorligt emne, som optager mange mennesker, og at det derfor er et spørgsmål, om man skal anvende et ordvalg, der trækker debatten hen på et sted, hvor ingen i dette folketing er interesseret i eller kan være tjent med at debatten havner. Jeg må heroppe fra tingets talerstol direkte tage afstand fra det, fru Margrete Auken siger.

Jeg har nu et referat, som er lavet af folketinget, af, hvad der blev sagt i formiddags, og ifølge det siger fru Margrete Auken – efter at vi har lavet en plan for evakuering af København, efter at vi meget alvorligt har diskuteret disse problemer, efter at vi i denne beredskabsplan har appelleret til ansvarsbevidsthed og forståelse for situationen – ordret citeret:

»Det eneste, der batter noget, hvis det går galt på Barsebäck, er at komme væk, før skyen passerer. Jeg ved da godt, hvad jeg vil gøre, hvis truslen er der. Jeg vil få fat i mand og børn og styrte af sted.«

Det er nok ikke helt ligegyldigt, hvad vi siger fra dette tings talerstol. Hvis det er en rådgivning til folk i Københavnsområdet om at reagere på den måde, må jeg sige, at det er i direkte modstrid med, hvad vi efter at have undersøgt mulighederne mener er den fornuftigste løsning, nemlig at følge de informationer, man får fra ansvarlige myndigheder. Men det er altså SFs – går jeg ud fra – stilling og anbefaling til Københavns befolkning at følge fru Margrete Auken, der her fra tingets talerstol sagde nøjagtigt det, jeg har citeret. Det er et ordret referat af, hvad der blev sagt.

Jeg må tage afstand fra den måde at tackle problemerne i beredskabsplanen på.

Må jeg så til slut sige, at kommissionen og dens eventuelle resultater selvfølgelig vil være noget, der interesserer dette folketing meget. Jeg nærer tillid til og har tiltro til, at Sverige vil modtage brevet i den ånd, det er afsendt i, nemlig på en bekymret regerings vegne og på vegne af et stort område i Danmark, nemlig hovedstadsområdet, hvor man

[Miljøministeren]

nærer bekymring, selv om næsten alle, tror jeg, vil acceptere og godkende, at svenskerne har gjort alt, hvad der teknisk er muligt for at sikre Barsebäck så godt, som man overhovedet kan.

Derfor skal mine sidste ord herfra være, at jeg har følt, at denne debat har været meget nyttig, og jeg tror, at mange i befolkningen vil følge de vurderinger og råd, der er givet herfra. De eneste, som under ingen omstændigheder bør følges, er fru Margrete Aukens råd til ansvarlige myndigheder om straks at flygte fra København.

Hvis det, der bliver sagt fra folketingets talerstol, ikke er noget, der skal interessere andre, bør man holde det for sig selv; hvis man siger det, må det vel have en mening.

Arne Melchior (CD):

Jeg føler anledning til at sige tak til ministeren for de ord, han sagde her om fru Margrete Aukens indledning, som jeg tidligere, i formiddags, hørte på min højtaler. Jeg skal ikke føje noget til, for jeg synes ikke, det kan siges bedre.

Men foruden denne trang til tak føler jeg også trang til at stille et spørgsmål til de p.t. med god ret ikke tilstedeværende medlemmer hr. Gert Petersen og fru Ebba Strange. Det vil være interessant for både tinget og offentligheden at få at vide, om fru Margrete Aukens med sine anvisninger til befolkningen har talt på SFs vegne eller hun har talt som privatist.

(Kort bemærkning).

Dræbye (RV):

Jeg er lidt bekymret, hvis ministerens og andre ordføreres angreb på fru Margrete Aukens oplysning om, hvad hun ville gøre i en krisesituation, skulle medføre, at der blev lagt større positiv vægt på muligheden for at realisere den beredskabsplan, som er lavet for Barsebäck, end det rent faktisk er tilfældet.

Det, der er situationen, er, at man efter ministerens vurdering skal evakuere i værst tænkelige tilfælde godt 600.000 mennesker. Hvis man anlægger andre vurderinger af de størrelser, som kan være væsentlige, kan det blive et tal på over 1 million mennesker, der skal evakueres fra hovedstadsområdet. Og hvis en sådan evakuering skal have nogen

særlig nytte, skal den i øvrigt foretages på ét døgn eller deromkring.

Vi tror, det er helt urealistiske forestillinger, man har gjort sig om mulighederne for evakuering, og at beredskabsplanen på dette område ikke er tilstrækkelig, men giver en tryghed, som ikke er eksisterende i praksis. Det synes jeg skulle siges, ikke fordi jeg er enig med fru Margrete Aukens, men fordi jeg synes, at de meget skarpe ord, der er anvendt imod fru Margrete Aukens, kunne give beredskabsplanen en større tyngde, en større sandsynlighed for at virke, end tilfældet i virkeligheden er.

(Kort bemærkning).

Margrete Aukens (SF):

Jeg er selvfølgelig stolt af, at hr. Arne Melchior mener, at jeg skal spørge far og mor om, hvad jeg eventuelt må sige på folketingets talerstol. Jeg tror, far og mor vil sige, at det må jeg selv om.

Men jeg vil lige gøre opmærksom på, at når jeg beskrev det dér, var det faktisk for i en folkelig form at fortælle, hvad der ligger i de oplysninger, vi har. Der ligger i de oplysninger, at indåndingsdoserne, når skyen passerer, sandsynligvis ikke reduceres ved de foranstaltninger, som anvises i beredskabsplanen. Jeg lavede i øvrigt en fejl under min første tale, idet jeg sagde, det stod i landforureningsrapporten; det gør det ikke, det står i beredskabsplanen. Der står, at reduktionen vil være 80 pct. ved ophold inden døre; det er det eneste beredskab, man har i den akutte situation. Det er ikke rigtigt – eller rettere: det er der ingen beviser på – og som sagt siger Rasmussenrapporten, at reduktionen sandsynligvis vil være 0 pct. Derfor må vi en gang imellem for at råbe det politiske ansvar op lidt folkeligt sige: ja men det er rigtigt, hvis man vil hytte sig selv. Jeg vil så udtrykkeligt sige, også på baggrund af den debat, vi havde før, at kommer situationen – og det må vi bede til at den ikke gør – er det klart, at vi må reagere anderledes, men vi har i øvrigt meget svært ved at tage højde for, hvordan de forskellige vil reagere.

Men det er vigtigt, at vi her får sagt, at det, der virkelig batter noget, hvis man skal sikre nogle mennesker, er, at de er væk, før skyen passerer. Det er den kaotiske situation, det drejer sig om. Er det en viden, jeg skal

[Margrete Auken]

holde tilbage, hr. Arne Melchior? Er det en viden, der ikke må komme ud til befolkningen? Det er da rigtigt, at det går meget værre, hvis de begynder at løbe ud i panik alle sammen. Men skal vi så holde den oplysning tilbage, at det dér med at gå inden døre i virkeligheden ikke hjælper? Er det ansvarlighed?

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Jeg blander mig naturligvis ikke i fru Margrete Aukens familieforhold med far og mor. Jeg blander mig i, hvad fru Margrete Auken siger heroppe. Hun har lov til at sige alt, hvad formanden tillader, og ellers under ansvar over for injurielovgivningen; det er da helt i orden. Men det har altså interesse, ikke hvad fru Margrete Aukens familiemedlemmer mener, men om formanden for et parti og for det partis folketingsgruppe, som fik ca. 300.000 stemmer ved sidste folketingsvalg, siger det, fru Margrete Auken har sagt at hun mener de vil sige, nemlig at det må hun da selv om. Hvis de siger det, er det i orden, for det må hun så selv om, så står det for hendes regning. Men det er vigtigt for de 300.000 vælgere og for folketinget og for landet og formodentlig også for regeringen, der for en stor del baserer sin eksistens på fru Margrete Aukens parti, at vide, om partiets ledelse og dermed partiet dækker den panik- og katastrofeanfaling, som fru Margrete Auken har givet, og som ministeren har karakteriseret så godt og så stærkt, som det overhovedet kan gøres.

Må jeg så tilføje, at jeg selvfølgelig ikke ønsker nogen form for viden forholdt nogen som helst. Men jeg bestrider, at det er en viden, fru Margrete Auken har; det er hendes opfattelse, og som sådan skal hun da selvfølgelig luften, når hun synes det. Men samtidig at fortælle: jeg vil gøre sådan og sådan med min mand og mine børn, kan jo ikke være andet end at sige: hvis I ikke gør det samme, så er I ikke rigtig klogé, så har I ikke jeres liv kært. Derfor er det til katastrofe og panik, fru Margrete Auken har opfordret, og derfor er det vigtigt for os alle sammen at vide, om partiet SF står bag denne opfordring.

Hermed sluttede forhandlingen.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om børn og fysisk planlægning.

[Af Waldorff (VS) m. fl.]

(Beslutningsforslag nr. B 3. Fremsat 19/1 82).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Miljøministeren (Erik Holst):

Må jeg sige allerførst, at jeg er ganske sikker på, at der i denne sal er en meget bred enighed om, at også den fysiske planlægning skal bruges til at forbedre vore børns vilkår. Jeg havde nær sagt: selvfølgelig skal den det.

Men der er to afgørende punkter, som jeg ikke kan være enig med forslagsstillerne til dette beslutningsforslag i. For det første finder jeg, at den sammenfattende fysiske planlægning bør tage sigte på alle aldersgruppers forhold. Den helhedsbetragtning, der er nødvendig for planlægningen, bliver slået i stykker, hvis man, som det her er foreslået, tager en enkelt befolkningsgruppe ud af den sammenhæng, der må være i al planlægning.

For det andet er forslagene, så vidt jeg har kunnet fortolke dem, direkte i strid med den decentralisering, som et meget stort flertal af dette tings medlemmer har ønsket gennemført på den fysiske planlægnings områder igennem planlovsreformen. Efter planlovsreformen er hovedansvaret for indholdet af den fysiske planlægning lagt ud til amtskommuner og kommuner. Hensigten har selvfølgelig været, at man lokalt skal varetage også de hensyn, som ligger bag det fremsatte beslutningsforslag.

Lad os sige, at folketinget vedtog det stillede beslutningsforslag; så ville det på en lang række punkter sætte de kommunale myndigheder under en slags formynderskab. Det er selvsagt hverken nødvendigt eller ønskeligt at gøre det. Kommunerne lever jo i al almindelighed, synes jeg nok jeg må sige herfra, op til deres forpligtelser efter planlovgivningen. Fra miljøministeriets side støtter vi på forskellig vis, f. eks. gennem planstyrelsens vejledningsarbejde, kommunernes arbejde med disse spørgsmål.